Робочий зошит
з педагогіки
студента (ки) ІІ курсу історичного факультету

_____

_____

_____

УДК 378.371

Рекомендовано до друку Вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка
Протокол № 2 від 28 вересня 2018 року.

Рецензенти:
Сахневич І.Д. - кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора з навчально-виховної роботи Комунальної соціально-реабілітаційної установи «Житомирське вище професійне училище-інтернат» Житомирської обласної ради;

Шарлович З.П. кандидат педагогічних наук, завідувач відділення післядипломної освіти молодших медичних спеціалістів КВНЗ «Житомирський медичний інститут» Житомирської обласної ради

Ковальчук В.А. Робочий зошит з педагогіки /для студентів спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія : посібник-практикум. – Житомир: Вид-во ЖДУ, 2018. – 100 с.

Робочий зошит складено відповідно навчальної програми нормативної дисципліни «Педагогіка», вивчення якої передбачене освітньо-професійною програмою бакалавра за спеціальністю 014.03Середня освіта. Історія.

Робочий зошит розрахований на вивчення трьох модулів: *І Загальні основи педагогіки, ІІ Дидактика, ІІІ Теорія виховання* та *Шкознавство*. В ньому представлені теми модуля, відповідні завдання до кожної теми, основна та допоміжна література, індивідуальні та самостійні завдання, інструктивно-методичні рекомендації до їх виконання, питання контролю та самоконтролю різного ступеня складності; подаються критерії оцінювання різних видів роботи студента, перелік питань, які виносяться на екзамен.

Для студентів та викладачів вищих навчальних педагогічних закладів

Вступ

Основною метою викладання дисципліни «Педагогіка» є оволодіння майбутніми вчителями теоретичними основами щодо основних процесів навчання і виховання дітей та молоді, специфікою та особливостями педагогічної діяльності; формування професійних умінь, навичок організації та здійснення педагогічного процесу, а також розвиток професійного творчого мислення. Курс дисципліни передбачає вивчення таких модулів: *Модуль І Загальні основи педагогіки, Модуль ІІ Теорія навчання (Дидактика), Модуль ІІІ Теорія виховання, Школознавство.*

По завершенню вивчення курсу «Педагогіка» студенти повинні ***знати****:*

- сутність і закономірності педагогічної діяльності, її особливості;
- методологію і методи науково-педагогічного дослідження;
- сутність процесу навчання, його структуру, психолого-педагогічні основи навчально-пізнавальної діяльності учнів, особливості її організації в умовах конкретного загальноосвітнього навчального закладу;
- теорію і методику виховання учнів у різних типах навчально-виховних закладах, специфіку роботи класного керівника в умовах варіативності освітньо-виховних систем загальноосвітніх навчальних закладів;
- сутність і принципи управління загальноосвітнім навчально-виховним закладом.

По завершенню вивчення курсу студенти повинні ***уміти:***

- визначати конкретні завдання навчально-виховного впливу, виходячи із головної мети національної загальноосвітньої школи, рівня вихованості учня, дитячого колективу, умов освітньо-виховного середовища;
- володіти методами і формами організації навчально-виховного процесу, педагогічної діагностики та прогнозування, розробляти і реалізовувати власну педагогічну стратегію професійної діяльності в умовах варіативності освітньо-виховних систем загальноосвітнього навчального закладу;
- регулювати і корегувати міжособистісні стосунки в учнівському колективі;
- забезпечувати єдність виховних впливів школи, позашкільних установ, сім'ї та громадськості ;
- організовувати самовиховання, самоосвіту і саморозвиток особистості учнів;
- застосовувати принципи наукової організації педагогічної праці;
- аналізувати, узагальнювати власний досвід і використовувати передовий педагогічний досвід, результати сучасних наукових психолого-педагогічних досліджень, займатися самоосвітою та самовдосконаленням.

З метою глибокого і ґрунтовного засвоєння майбутніми вчителями теоретичних знань, формування необхідних умінь та навичок, організації самостійної роботи розроблено *робочий зошит*. Матеріали робочого зошиту розроблялися відповідно до умов кредитно-модульного навчання.

В зв'язку із збільшенням частки самостійної роботи студента з навчальної дисципліни підібрані завдання в робочому зошиті допоможуть ефективно і якісно засвоїти теоретичні положення педагогічної науки та сприятимуть продуктивному формуванню професійно-педагогічної компетентності майбутнього учителя.

РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

№ п/п	Теми	Кількість годин для денної форми навчання:			
		Всього	Лекції	Семінари	Самостійна та індивідуальна робота
І модуль ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ (30 годин)					
1.	Предмет та основні категорії педагогіки.	6	2	1	3
2.	Методологічні основи педагогіки.	6	2	1	3
3.	Педагогічний процес. Суб'єкти педагогічного процесу. Професія вчителя.	6	2	2	2
4.	Самоосвіта і самовиховання майбутнього вчителя	3	-	-	3
5.	Розвиток, виховання і формування особистості.	6	2	2	2
6.	Колектив і особистість.	3	-	-	3
	Підсумковий контроль	*Тестові завдання*			
Всього		*30*	*8*	*6*	*16*
ІІ модуль ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ (ДИДАКТИКА) (30 годин)					
1.	Поняття про дидактику. Сутність процесу навчання	6	2	2	2
2.	Зміст освіти у сучасній школі	6	2	2	2
3.	Методи і засоби навчання.	6	2	2	2
4.	Форми організації навчання**.**	5	2	1	2
5.	Урок – основна форма навчання	5	2	1	2
6.	Контроль у навчально-виховному процесі.	2	-	-	2
	Підсумковий контроль	*Підсумкова модульна контрольна робота*			
Всього		*30*	*10*	*8*	*12*
	ІІІ Модуль ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ. ШКОЛОЗНАВСТВО (48 годин)				
1.	Народна педагогіка – основа сучасної педагогічної науки.	6	2	2	2
2.	Сутність виховного процесу.	3	1	1	1
3.	Методи і засоби виховання.	3	1	1	1
4.	Освітньо-виховна система навчального закладу. Організаційно-педагогічна діяльність класного керівника.	6	2	2	2
5.	Основні напрями виховання школярів у діяльності класного керівника: розумове, моральне, естетичне, трудове, фізичне виховання.	14	4	4	6
6.	Виховання дітей у сім'ї. Робота класного керівника з батьками учнів. Індивідуальна робота з учнями	6	2	2	2
7.	Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків і дорослих	2	-	-	2
8.	Основи управління загальноосвітнім навчальним закладом	4	1	1	2
9	Організація методичної роботи в школі. Вивчення і впровадження передового продуктивного педагогічного досвіду.	4	1	1	2
	Підсумковий контроль	*Підсумкова модульна контрольна робота*			
Всього		*48*	*14*	*14*	*20*
Підсумковий контроль за курс		***Екзамен***			
Всього за курс		***108***	***32***	***28***	***48***

Види діяльності студентів, що підлягають оцінюванню

Теоретичний блок

1. Відвідування лекцій і ведення конспекту лекцій.
2. Участь у проведенні лекцій на рівні відповідей на проблемні запитання, виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру.

Практичний блок.

1. Ведення зошита для практичних занять.
2. Письмовий контроль (експрес-контроль).
3. Усний контроль.
4. Виконання індивідуальних завдань.

Самостійна робота

1. Ведення конспектів першоджерел.
2. Вивчення творів класиків педагогіки (додатково).

Науково-дослідна робота студентів

1. Науково-дослідна робота у проблемних групах та гуртках.
2. Підготовка наукових статей, реферативних робіт.
3. Участь у науково-практичних конференціях.

Групова робота

Підготовка і проведення семінарського заняття (ведучі); підготовка матеріалів за визначеною темою; участь у роботі окремих груп.

Рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є невід'ємною складовою вивчення навчальної дисципліни. Вона здійснюється за такими напрямами:

- ✓ підготовка теоретичних питань до семінарських занять;
- ✓ виконання практичних завдань до семінарських занять;
- ✓ конспектування першоджерел;
- ✓ підготовка та проведення семінарських занять у ролі вчителя;
- ✓ підготовка рефератів;
- ✓ виконання індивідуальних (професійно-орієнтованих) завдань;
- ✓ підготовка до підсумкових модульних контрольних робіт;
- ✓ підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до семінарських занять передбачає опрацювання питань теми практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки

- Визначте *питання* для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або кабінеті педагогіки) *джерела*, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть *план* (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий *конспект*, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.

- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися до викладача на *консультації*.
- Перевірте, як Ви *засвоїли* опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися праці видатних педагогів, державні документи, статті з фахових журналів, розділи монографій або посібників.

Алгоритм підготовки

- Прочитайте запропоноване першоджерело.
- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).
- Складіть план (простий або складний).
- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.
- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці тощо.
- Особливу увагу зверніть на конспектування таких праць: «Серце віддаю дітям» В.О.Сухомлинського, «Педагогічна поема» А.С.Макаренка. Стиль написання цих творів - художньо-публіцистичний, тому, конспектуючи, використовуйте не тільки цитати із тексту, а й власні узагальнення та висновки.

Підготовка та проведення практичного заняття (в ролі вчителя) має на меті формування у студентів практичних професійно спрямованих умінь та навичок організації та здійснення навчально-виховного процесу.

Алгоритм підготовки

- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або в кабінеті педагогіки) ***джерела,*** зазначені у списку обов'язкової основної та додаткової літератури до заняття. Уважно прочитайте теоретичний матеріал означеної теми.
- Складіть ***план-конспект*** заняття, користуючись загальним планом проведення практичного заняття.
- До кожного із запланованих етапів заняття виберіть ***форму*** та ***методи*** проведення. З метою ефективного й оптимального проведення заняття поєднуйте індивідуальні та групові форми й методи роботи.
- Для якісної перевірки знань та умінь студентів підготуйте ***схеми, таблиці, кросворди***, які б носили проблемний характер, а не пряме відтворення знань.
- ***Обов'язково*** із розробленим планом-конспектом Вам необхідно звернутися до ***Вашого викладача для узгодження та консультації***.

Підготовка огляду преси передбачає вибір одного періодичного педагогічного видання, його аналіз та характеристику. Для огляду пропонуються різні видання: педагогічні газети, журнали, збірники наукових праць.

Алгоритм підготовки

Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або кабінеті педагогіки) джерела, проаналізуйте та напишіть стислу характеристику, яка включає наступні пункти:

- ✓ Назва видання, рік заснування, видавництво;
- ✓ Коротка характеристика рубрик (постійних та змінних);
- ✓ Короткий виклад однієї статті, яка найбільш вас зацікавила і пов'язана із темою заняття;
- ✓ Висновок про користь даного видання для майбутніх учителів.

Підготовка та проведення фрагменту виховного заходу має на меті формування у студентів професійно спрямованих умінь та навичок організації та здійснення виховної роботи класного керівника.

Алгоритм підготовки

- Виберіть ***тему*** виховного заходу для школярів 5-9 класів, який відповідав би певному віку школярів, їх інтересам.
- Підберіть у бібліотеці університету (читальному залі або кабінеті педагогіки) ***джерела*** для складання сценарію виховного заходу. Це можуть бути журнали «Виховна робота у школі», «Класному керівнику. Усе для роботи», «Позакласний час», «Завуч» та ін.
- Складіть ***сценарій***, який передбачав би залучення майже всіх студентів групи.
- Продумайте ***наочність,*** яку можна використати, музичний супровід, та можливості її застосування на занятті. Сценарій повинен містити: тему, мету (пізнавальну, виховну, розвивальну), обладнання, опис етапу підготовки, хід виховного заходу і висновок.
- Підготуйтеся до проведення фрагменту виховного заходу під час семінарського заняття, тривалістю не більше **7-10 хв.**
- Підготуйтеся до ***самоаналізу*** фрагменту виховного заходу після його проведення на семінарському занятті.
- ***Обов'язково*** із розробленим планом-конспектом фрагменту виховного заходу необхідно звернутися до Вашого викладача ***для узгодження та консультації.***

Підготовка та проведення фрагменту уроку має на меті формування у студентів професійно спрямованих знань, умінь та навичок організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності школярів на уроці.

Алгоритм підготовки

- Користуючись «Навчальною програмою з вивчення історії України» (або всесвітньої історії чи правознавства), методичною літературою з тематично-календарного планування та проведення уроків, виберіть ***клас*** і ***тему*** **уроку** з відповідного предмету.
- Підберіть у бібліотеці університету (читальному залі або кабінеті педагогіки) ***джерела*** для складання ***плану-конспекту уроку***. Це можуть бути газети, журнали («Історія в школі», «Історія та правознавство», «Рідна школа» та ін.), методичні розробки уроків.
- Визначте тему, мету та тип уроку, необхідне обладнання. Виберіть фрагмент уроку, який хочете показати перед аудиторією, тривалістю не більше **5-7** ***хв.*** Обов'язково продумайте форми і методи навчально-пізнавальної діяльності школярів, які передбачали б залучення майже всіх студентів групи.
- Під час складання плану-конспекту фрагменту уроку необхідно враховувати *вимоги* до уроку (дидактичні, виховні, психологічні та гігієнічні).
- Підготуйтеся до ***самоаналізу*** фрагменту уроку після його проведення на лабораторному занятті.
- ***Обов'язково*** із розробленим планом-конспектом фрагменту уроку необхідно звернутися до Вашого викладача для ***узгодження та консультації.***

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.

- Підберіть ***літературу***, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Складіть ***план*** реферату.
- Опрацюйте ***наукові джерела***, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- ***Систематизуйте*** опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.
- Дайте ***власний*** критичний ***аналіз*** та ***оцінку*** висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат відповідно до ***вимог.***
- На основі реферату підготуйте ***усну доповідь*** на практичне заняття.

Підготовка до контрольної модульної роботи (КМР) має на меті узагальнення, систематизацію знань та актуалізацію сформованих професійно спрямованих умінь та навичок з окремого модуля.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з ***переліком питань та завдань*** до КМР.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову ***літературу***, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в кінці Робочого зошита).
- Перегляньте ***зміст*** кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте ваш ***рівень знань*** з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ***ретельнішої підготовки*** (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять та виконання завдань до лабораторних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Підготовка до екзамену передбачає повторення і узагальнення набутих теоретичних знань, актуалізацію сформованих практичних професійно спрямованих умінь та навичок, які відповідають результатам адаптаційно-професійного етапу формування у студентів професійно-педагогічної компетентності.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з ***переліком питань та завдань*** до екзамену.
- Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову **літературу**, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в кінці Робочого зошита).
- Перегляньте ***зміст кожного питання***, користуючись власними конспектами, підручниками.
- Визначте ваш ***рівень знань*** з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ***ретельнішої підготовки***. Користуючись обов'язковою та додатковою літературою, підготуйте окреслені питання.

Перед екзаменом викладач призначає ***консультацію,*** де ви зможете звернутися за роз'ясненням питань, які викликали у вас певні труднощі.

Примітка: якщо Ви маєте *труднощі* у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за *консультацією до викладача*. Час проведення консультацій зазначений у **«Графіку проведення консультацій викладачів» *(кафедра педагогіки).***

Критерії оцінювання різних видів діяльності студентів на занятті

Письмовий контроль: (10 тестових завдань max 20 балів)	Низький рівень 0-12 балів	
	Середній рівень 13-18 балів	
	Достатній рівень 19-20 балів	
Усний контроль: відповідь на основне питання за планом заняття та додаткове проблемне питання	Низький рівень	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Визначення неправильні, містять значні помилки. Відповідь неповна, виявляється часткове застосування теоретичних положень у практичній діяльності вчителя.
	Середній рівень	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Визначення поняття подається з незначними помилками, теоретичні положення застосовуються у практичній діяльності вчителя по аналогії без обґрунтування і доведень
	Достатній рівень	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Визначення поняття правильне, виявляє стандартне застосування теоретичних положень на практиці, без творчого власного обґрунтування.
	Високий рівень	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Визначення поняття подається правильно, із власною інтерпретацією і доповненням власних аргументів та положень.
Доповнення max 15 балів		
Виконання індивід. завдань	Низький рівень	Виконання завдання обмежується короткою не логічною розповіддю без прикладів та висновків, без відриву від конспекту.
	Середній рівень	Виконання завдання характеризується логічно розповіддю, що розкриває досліджувану проблему, із наведенням прикладів, але без ґрунтовних висновків та узагальнень, з безпосередньою опорою на конспект.
	Достатній рівень	Виконання завдання характеризується логічною та послідовною розповіддю, із наведенням прикладів, вільним володінням матеріалом, із необхідними висновками, але з деякими помилками та утрудненнями при відповіді на уточнюючі питання, без власних аргументів та узагальнень.
	Високий рівень	Виконання завдання характеризується логічною та послідовною розповіддю, із використанням прикладів, власних висновків і узагальнень, вільним володінням матеріалом; ґрунтовною відповіддю на додаткові та уточнюючі питання.
	0-34 балів	Проведення заняття не зараховується.
	Низький	Не визначалася мета, завдання заняття, тестові питання

Підготовка і проведення семінарського заняття (ведучі) max 95 балів	рівень 35-60 балів	складені некоректно, опитування проводилося стандартно, не залучалася основна частина студентів, не використовувався дидактичний матеріал, не обґрунтовувалося оцінювання відповідей студентів, не проведені всі етапи заняття.
	Середній рівень 60-73	Визначена тема, мета, завдання заняття, письмове та усне опитування студентів проводилося стандартно, складені тестові завдання містили неточності, не завжди ставилися проблемні питання для уточнення відповідей студентів, мало залучалися до роботи студенти групи, застосовувалися одноманітні методи роботи із студентами, дидактичний матеріал був не яскравий і мало застосовувався на занятті, при оцінюванні студентів допускалися певні неточності.
	Достатній рівень 74-89	Чітко визначена тема, мета, завдання заняття, використані різні методи опитування студентів, складено тестові завдання для письмового контролю, правильно підібрані проблемні питання для уточнення відповідей студентів, але мало залучалися до роботи студенти групи, застосовувалися одноманітні методи роботи із студентами, дидактичний матеріал був не яскравий і мало застосовувався на занятті, при оцінюванні студентів допускалися певні неточності.
	Високий рівень 90-100	Чітко і логічно визначена тема, мета, завдання заняття, використані різні методи опитування студентів, коректно складено тестові завдання для письмового контролю, правильно підібрані проблемні питання для уточнення відповідей студентів, до роботи залучалися всі студенти групи, цікавий та яскравий використаний дидактичний матеріал, чітко і послідовно проведено всі етапи заняття, зроблені висновки, правильно проведено оцінювання студентів.

Шкала загальної оцінки студентів за заняття

Загальна оцінка за заняття	Тест	Відповіді на питання	Індивідуальне завдання	Доповнення
0-34 балів	Середній, достатній рівень	-	-	-
Низький рівень 35-59 балів	Середній, достатній рівень			+
Середній рівень 60-73	Середній, достатній рівень	Середній		-/+
	Середній, достатній рівень		Середній	-/+
Достатній рівень 74-89	Достатній рівень	Достатній		+
	Достатній рівень		Достатній	+
Високий рівень 90-100	Достатній рівень	Високий		+
	Достатній рівень		Високий	+

Критерії оцінювання контрольної модульної роботи

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	5 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
Максимальна кількість балів	**15 балів**	
Теоретичне (дати визначення поняття і розкрити сутність певного положення)	0-15 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Визначення неправильні, містять значні помилки. Відповідь містить стилістичні та граматичні помилки.
	16-25 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення. Визначення поняття подається з незначними помилками. Відповідь стилістично правильна, містить незначні граматичні помилки.
	26-35 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу. Визначення поняття правильне, шаблонне. Відповідь стилістично та граматично правильна.
	36-40 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Визначення поняття подається правильно, із власною інтерпретацією і доповненням. Відповідь стилістично та граматично правильна.
Максимальна кількість балів	**40 балів**	
Професійно спрямоване (на виявлення професійно-педагогічних умінь)	0-20 балів	Відповідь неповна, виявляється часткове застосування теоретичних положень у практичній діяльності вчителя, низький рівень конструктивних та проектувальних умінь. Робота містить значні змістові, граматичні та стилістичні помилки.
	21-30	Завдання виконане шаблонно, теоретичні положення застосовуються у практичній діяльності вчителя по аналогії без обґрунтування і доведень; професійно-педагогічні уміння на середньому рівні, допущені незначні граматичні та стилістичні помилки.
	31-40	Виконане завдання виявляє стандартне застосування теоретичних положень на практиці, не виявлено творчого розв'язку, достатній рівень професійно-педагогічних умінь. Завдання написане стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів.
	41-45	Творче застосування теоретичного матеріалу при виконанні завдання із застосуванням власних аргументів та положень; професійно-педагогічні уміння сформовані на високому рівні. Завдання написане стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів та понять.
Максимальна кількість балів	**45 балів**	
Всього	**100 балів**	

Тематика семінарських занять
Модуль І. Загальні основи педагогіки
Семінар №1.

Тема: Предмет, основні категорії педагогіки. Методологічні основи педагогічної науки

Мета: сформувати в студентів поняття про педагогіку як науку, знання її предмету, основних понять та категорій; розкрити значення наукової методології педагогіки, використання її при дослідження різних педагогічних процесів, явищ тощо.

Професійна спрямованість: поповнення та розширення словникового запасу майбутніх учителів педагогічними термінами, використання отриманих знань майбутніми вчителями при організації і проведенні педагогічних досліджень зі школярами та батьками.

Основні поняття: педагогіка, предмет педагогіки, виховання, освіта, навчання, розвиток, формування, самовиховання, самоосвіта, перевиховання, галузі педагогіки, педагогічні явища.

План

І. Загальні вимоги до проведення занять з педагогіки

1.Пояснення системи проведення практичних занять з педагогіки та загальної структури заняття (локальної технології), яка включає:

а) реклама періодичної педагогічної преси;

б) експрес-контроль;

в) аналіз експрес-контролю;

г) опитування по темі заняття;

д) індивідуальні завдання.

2. Інструктаж по проведенню практичного заняття.

3. Вибір та розподіл ведучих занять з кожної теми.

ІІ. Перевірка рівня засвоєння студентами основних теоретичних положень з теми заняття

1. Поняття про педагогіку як науку. Історія розвитку педагогічної галузі знань.
2. Основні категорії педагогіки. Зв'язок педагогіки з іншими науками.
3. Методи педагогічного дослідження.

ІІІ. Практична частина.

IV. Підведення підсумків заняття.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: доповіді студентів, проблемні ситуації, дискусія, самостійна робота.

Рекомендована література

- *Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.,1997.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 447 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.
- Підготувати і провести обговорення статті К.Д.Ушинського «Людина як предмет виховання».

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати статтю К.Д.Ушинського “Людина як предмет виховання” (Передмова).

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Взаємозв’язок педагогіки з іншими науками (філософією, етнопедагогікою, психологією тощо).
2. Видатні вітчизняні педагоги.
3. Значні педагогічні твори вітчизняних та зарубіжних педагогів.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. У чому різниця між об'єктом і предметом педагогіки? Як це відображається у визначеннях основних педагогічних категорій?
2. Чому виховання розглядається як соціально-історичне явище?
3. У чому сутність педагогіки як науки і мистецтва? Як ви розумієте слова К.Д.Ушинського: "*Педагогіка - не наука, а мистецтво: найширше, складне, найвище і найнеобхідніше з усіх мистецтв*"?
4. Яке значення мають зв'язки педагогіки з іншими науками про людину для розробки теорії виховання і в чому полягають ці зв'язки?
5. Проаналізуйте сутність педагогічних категорій "виховання", "навчання", "розвиток".

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Вставити пропущені слова у наведені визначення категорій:

Навчання – це _____ процес _____ вчителя і учнів, у ході якого відбувається _____ _____ _____

Виховання – це цілеспрямований _____ процес впливу на особистість з метою _____ _____ _____ _____

Розвиток – це процес _____ змін, які характеризують _____ особистості від нижчих до _____ життєдіяльності і обумовлюють формування її як _____ .

Освіта – це _____ і _____ засвоєння людиною _____, і формування на цій основі _____, розвиток _____ _____ _.

2.Заповнити таблицю.

Поняття «виховання» розглядається у різних аспектах. Проаналізуйте у вузькому педагогічному значенні (використайте визначення різних авторів) і вкажіть *основні характеристики* цього процесу:

Виховання – це	Вплив

3. Продовжити речення. Назвати науки, для яких характерні такі зв'язки з педагогікою.

І. Педагогіка творчо використовує наукові ідеї, теорії, положення такої наукової галузі як _____

ІІ. Педагогіка застосовує методи дослідження іншої науки, способи пізнання об'єктивної реальності, зокрема, _____ .

Конструктивний рівень

1. Заповнити таблицю. *Педагогіка пройшла такі стадії:*

Стадія	Характеристика
_____ _____	_____ _____ _____ _____
_____ _____	_____ _____ _____ _____
_____ _____	_____ _____ _____ _____

2.Заповнити таблицю. Назвати основні групи методів науково-педагогічного дослідження та мету їх використання:

Група	**Методи**	**Мета використання**
_____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
_____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
_____	_____ _____ _____	_____ _____ _____

Творчий рівень

1. Заповнити таблицю. На основі характеристики науково-педагогічного дослідження навести приклад конкретного науково-педагогічного дослідження із зазначенням основних структурних компонентів.

Структурні компоненти науково-педагогічного дослідження	Науково-педагогічне дослідження
Тема дослідження	_____ _____ _____
Мета дослідження	_____ _____ _____
Об'єкт дослідження	_____ _____ _____
Предмет дослідження	_____ _____ _____
Гіпотеза дослідження	_____ _____ _____
Методи дослідження	_____ _____ _____
Теоретичне значення дослідження	_____ _____ _____ _____
Практичне значення дослідження	_____ _____ _____ _____

Тестові завдання

1. Педагогіка – це:

а) частина філософії,

б) синтез знань про людину,

в) наука про виховання, навчання та розвиток підростаючого покоління і дорослих.

г) галузь знань про особливості розвитку людського організму на різних вікових періодах.

2. Предмет педагогіки – це:

а) реальна взаємодія учасників навчально-виховного процесу;

б) закономірні зв'язки, відношення, способи взаємодії навчально-виховного процесу, які зумовлені його метою, завданнями та змістом;

в) дослідження найбільш ефективних форм і методів навчання і виховання і впровадження їх у практику.

3. Методологічні основи педагогіки – це: а) наукове підґрунтя пояснення основних педагогічних явищ і розкриття їх закономірностей; б) принципи, методи і форми навчання і виховання; в) закономірності і принципи навчально-виховного процесу; г) система методів навчання і виховання, які використовуються в педагогіці.

4. Об'єктом педагогічного дослідження є: а) процес навчання і виховання особистості; б) якість знань, умінь та навичок; в) педагогічні системи, явища, процеси, факти, з яких складаються педагогічні процеси (виховання, навчання, розвиток та ін.); г) учні, батьки, педагоги.

5. Метод вивчення структури і стилю взаємин у колективі – це: а) метод педагогічного експерименту; б) метод вивчення шкільної документації та учнівських робіт; в) метод соціометрії; г) метод рейтингу.

6. Яких видатних педагогів минулого ви знаєте? Назвіть не менше 5 прізвищ.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінар №2.
Тема: Професія вчителя в сучасному суспільстві

Мета: з'ясувати основні категорії і поняття професійної діяльності вчителя; створити у студентів початкову позитивну установку на формування особистості вчителя, розкрити соціальну роль та функції вчителя, специфіку його діяльності, вимоги до нього з боку суспільства; з'ясувати сутність та алгоритм розв'язку педагогічної ситуації, розвивати уміння правильно і педагогічно доцільно розв'язувати педагогічні задачі, формувати педагогічне мислення; розкрити роль самоосвіти та самовиховання у розвитку особистості майбутнього вчителя.

Професійна спрямованість: використання отриманих знань та умінь для вивчення власної особистості, самоосвіти та самовиховання як майбутнього вчителя.

Основні поняття: педагог, вчитель; викладач, вихователь; специфіка педагогічної діяльності; професіограма вчителя. самовиховання; самоосвіта

План

1. Поняття про педагогічний процес, його структуру, суб'єктів.
2. Особливості педагогічної професії та сучасні вимоги до педагогічних працівників.
3. Функції діяльності вчителя та структура педагогічної діяльності.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді, презентація.

Рекомендована література

- *Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.,1997.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 447 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*
- *Сухомлинський В.О. Сто порад учителю //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.-Т.2.-С. 419-656.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.
- Підготувати виступ: "*Роль самовиховання (самоосвіти) у житті видатної людини" /історичні особи, громадські діячі, видатні педагоги, видатні письменники/.*
- Провести обговорення законспектованих студентами першоджерел.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.

Завдання по вивченню першоджерел:

- Законспектувати Закон «Про освіту» (2017р.), виділити основні положення.
- Законспектувати Концепцію реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2019 року.

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Основні методи і засоби самоосвіти і самовиховання.
2. Сучасні методи отримання інформації. Їх характеристика.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Назвіть основні елементи (види) педагогічної діяльності.
2. Дайте визначення поняття "педагогічна майстерність".
3. Охарактеризуйте стан та перспективи системи підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів в Україні.
4. Охарактеризуйте основні напрямки самоосвіти вчителя. Види самоосвіти**.**
5. Здійсніть аналіз провідних принципів НОП (наукової організації праці) вчителя.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. ***Дати визначення.*** Педагогічний процес – це

_____
_____
_____
_____

2. ***Вставити пропущені слова.***

Педагогічна діяльність – це особливий вид _____, що передбачає передачу від старших поколінь до молодших _____, створення умов _____
_____
_____ ролей у суспільстві (працівника, батька, матері, громадянина і т.д.).

Конструктивний рівень

1. ***Пояснити вислів:*** «*У вихованні та навчанні підростаючого покоління колективні відносини вчителів є вирішальною умовою успіху*» В.О.Сухомлинський.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____.

2. ***Заповнити таблицю.*** Розкрити сутність основних компонентів ***педагогічної техніки*** і вказати ступінь їх важливості в професійній діяльності вчителя (дуже важливо, важливо, не має значення).

Компоненти педагогічної техніки	Їх характеристика	Ступінь важливості
_____	_____ _____ _____ _____ _____	_____

_____	_____ _____ _____ _____ _____	_____
_____	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____
_____	_____ _____ _____ _____ _____	_____

Творчий рівень

1. Навести приклад. На основі характеристики і вимог до професійно-педагогічної діяльності вчителя охарактеризуйте кращого вчителя вашої школи.

Вчитель _____

Основні групи вимог	Характеристика
Знання	_____ _____ _____ _____
Уміння	_____ _____ _____ _____
Особистісні якості	_____ _____ _____ _____

2. Скласти зразок заповідей учительської професії.

_____
_____
_____
_____
_____
_____.

Тестові завдання

1. Структурними компонентами педагогічної діяльності є:

а) психолого-педагогічні знання, професійні уміння, загальна ерудиція;

б) актуалізація опорних знань учнів, мотивація навчально-пізнавальної діяльності, вивчення нового матеріалу, закріплення, узагальнення, систематизація знань, застосування на практиці;

в) організація, планування, викладання, здійснення контролю, діагностика, аналіз результатів;

г) сприймання, осмислення, узагальнення, закріплення та застосування.

2. Професіограма вчителя – це:

а) набір якостей необхідних вчителю;

б) система вимог, що ставить професія вчителя до людини;

в) якості, за браком яких людина не може бути вчителем,

г) об'єм знань, якими необхідно оволодіти вчителю.

3. Узагальнення відомостей про учнів, отриманих за допомогою інших методів, зіставлення цих відомостей, їх осмислення – це:

а) метод педагогічного експерименту;

б) метод вивчення шкільної документації та учнівських робіт;

в) метод узагальнення незалежних характеристик;

г) метод рейтингу.

4. Створення оптимальних умов для досягнення високих результатів у навчально-виховній роботі при раціональній витраті часу, сил і засобів як учителя так і учнів – це:

а) професіограма вчителя,

б) наукова організація праці вчителя,

в) науково-педагогічні методи дослідження,

г) самовиховання вчителя.

5. До основних функцій діяльності вчителя відносять:

а) освітня, виховна, розвивальна;

б) функція управління, інформаційна, діагностична, аналітична, прогностична, контрольно-оцінна, корекційна;

в) організаційна, методична, розвивальна, комунікативна, перцептивна;

г) пояснювальна, аналітична, контрольна.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінар № 3.
Тема: Школяр, його розвиток та виховання

Мета: з'ясувати особливості розвитку особистості як процесу; розкрити сутність впливу основних факторів розвитку особистості їх взаємозв'язок.

Професійна спрямованість: використання знань та умінь у роботі із школярами різних вікових категорій як вчителя-предметника так і класного керівника.

Основні поняття: індивід, індивідуальність, особистість, розвиток особистості, рушійні сили розвитку особистості, фактори розвитку.

План

1. Поняття про особистість, її розвиток та формування.
2. Основні фактори (чинники) розвитку особистості.
3. Рушійні сили розвитку особистості.
4. Психолого-педагогічна характеристика вікових періодів школярів.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення, розв'язування педагогічних задач.

Рекомендована література

- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 447 с.*
- *Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб./ Н. Є. Мойсеюк. – [3-є вид., доп.]. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*
- *Сухомлинський В.О. Народження громадянина //Вибрані твори у 5-ти т. - К., 1976.-Т.3.*
- *Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибр. твори: В 5 т. - К.: Радянська школа, 1976. - Т. 3. - С. 7-282.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.
- Підготувати виступ на тему: *«Проблеми сучасних підлітків»,* використовуючи матеріали публікацій у *журналі «Класному керівнику. Усе для роботи»*.

Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виконаних студентами завдань.

Завдання по вивченню першоджерел

- Опрацювати працю В.О.Сухомлинського «Серце віддаю дітям».

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Характеристика вікових особливостей школярів різного віку.
2. Закономірності вікового та індивідуального розвитку школярів.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Дайте визначення наступних понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність.
2. За якими критеріями можна судити про рівень особистісного розвитку людини?
3. Проаналізуйте і співставте поняття "розвиток особистості" і "формування особистості".
4. Зробіть порівняльний аналіз особливостей психічного і соціального розвитку дітей різного віку.
5. Визначте який із чинників є визначальним у розвитку особистості у різних вікових періодах.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. *Заповнити схему*.

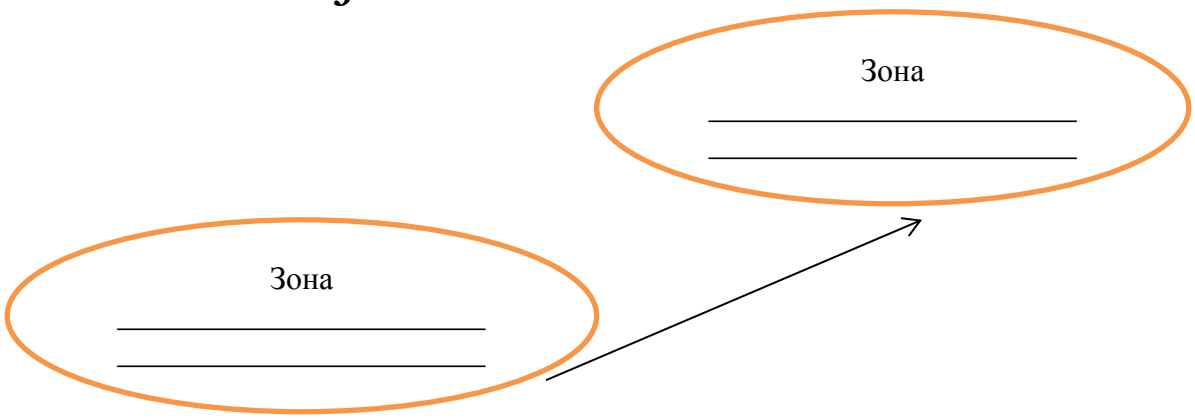

2. *Продовжити речення*. Індивідуальні особливості особистості – це сукупність _____ _____ _____ _____.

Конструктивний рівень

1. *Заповнити таблицю*. Вікова періодизація школяра

Назва періоду	Вікові межі	Провідна діяльність

2. Пояснити тлумачення наведених основних закономірностей ***духовного розвитку*** особистості.

А) Існує обернено пропорційна залежність між віком людини і темпами духовного розвитку. Що це означає? _____
_____
_____
_____
_____

Б)Духовний розвиток людини здійснюється нерівномірно Що це означає? _____
_____
_____
_____
_____

В) Існують оптимальні терміни для формування й зміцнення окремих видів психічної діяльності і розвиток духовних якостей. Що це означає? _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Творчий рівень

1. Розв'язати педагогічну задачу, застосовуючи алгоритм розв'язку:

Олег М. (учень 5 класу) нерідко обурював своєю поведінкою і вчителів і однокласників. Він міг відпроситися у класного керівника або вчителя з уроку з причини поганого самопочуття, а сам у цей час йшов до інтернет-клубу або до парку. Учень міг наговорити комусь з хлопців плітки і був задоволений, коли учні починали сваритися, виясняти стосунки між собою через його наговори.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Обґрунтуйте, які вікові та індивідуальні особливості зумовили проблеми учня в навчанні і поведінці..

Алгоритм розв'язку педагогічної задачі

Орієнтація в ситуації, аналіз наявних даних (структурних компонентів педагогічної ситуації) з опорою на психолого-педагогічну теорію.	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
Усвідомлення рівня її проблемності, виділення проблеми, виявлення суперечностей, головних впливових чинників, явищ, що	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

аналізуються, формулювання педагогічної задачі, визначення її типу.	
Висування гіпотези стосовно способів розв‘язання педагогічної задачі, надання їм гуманістичного напряму.	
Прийняття рішення, вироблення альтернатив (оптимального способу розв‘язку задачі).	
Здійснення прийнятого рішення, організація педагогічно доцільної взаємодії між суб‘єктами навчально-виховного процесу.	
Оцінка, аналіз отриманого результату. Визначення напрямів подальшої педагогічної діяльності, наступних педагогічних задач.	

Тестові завдання

1. Факторами розвитку особистості є: а) спадковість, вплив вихователів, суспільні відносини; б) спадковість, середовище, виховання, діяльність самої дитини; в) середовище, спадковість, сім’я, г) педагогічні та біологічні фактори.

2. Від народження дитина отримує: а) характер, потреби, інтереси; б) задатки для розвитку певних здібностей; в) потреби, навички, темперамент; г) нічого не отримує.

3. Для вирішення протиріч у розвитку особистості необхідно: а) надати дитині можливість робити все, що вона хоче, б) примусити робити те, що

потрібно суспільству; в) процес саморозвитку і педагогічний процес повинні гармонійно поєднуватися, г) вимагати, щоб дитина дотримувалась норм і правил визначених колективом.

4. Віковими особливостями називаються: а) біологічний і духовний розвиток людини, який взаємопов'язаний між собою; б) характерні для певного періоду життя анатомо-фізіологічні і психологічні якості особистості і обумовлений ними духовний розвиток; в) сукупність інтелектуальних, вольових, моральних, соціальних та інших рис людини, які постійно вирізняють одну людину від інших.

5. Процес входження людини в соціальне середовище і її пристосування до культурних, психічних і соціальних факторів – це _____.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Теми для самостійного опрацювання

Тема №1: Самоосвіта і самовиховання майбутнього вчителя

Мета: розкрити роль самоосвіти та самовиховання в розвитку особистості вчителя, проаналізувати шляхи самоосвітньої діяльності щодо оволодіння професійними знаннями та вміннями; ознайомитися з методами і засобами самоосвіти і самовиховання, сформувати потребу в самопізнанні, самовдосконаленні.

Професійна спрямованість: використання отриманих знань та умінь для вивчення власної особистості, самоосвіти та самовиховання як майбутнього вчителя.

Основні поняття: самовиховання; самоосвіта, самовдосконалення майбутнього вчителя.

План

1. Самовиховання майбутнього вчителя. Методи самовиховання.
2. Самоосвіта майбутнього вчителя. Методи і види самоосвіти.

Рекомендована література

- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 447 с.*
- *Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб./ Н. Є. Мойсеюк. – [3-є вид., доп.]. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. І перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*
- *Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибр. Твори: В 5 т. – К.: Радянська школа, 1976. – Т. 3. – С. 7-282.*

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати працю К.Д.Ушинського «Про користь педагогічної літератури».
- Законспектувати працю В.О.Сухомлинського «Сто порад вчителю»

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Розкрийте сутність понять «самоосвіта вчителя», «самовиховання вчителя».
2. Назвіть основні методи самоосвіти майбутнього вчителя.
3. Якими методами студент може здійснювати наукову роботу в вищому навчальному закладі?
4. Як Ви особисто займаєтеся самовихованням, які методи використовуєте?

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. ***Дати визначення.*** Самовиховання – це

_____
_____
_____
_____

2. *Продовжити речення:*

Основним завданням самовиховання майбутнього вчителя є вдосконалення _____
_____
_____
_____.

До основних методів самостійної навчальної діяльності відносять _____
_____
_____
_____

Конструктивний рівень

3. ***Назвати*** *основні групи методів самостійної навчальної діяльності та мету їх використання:*

Група	Методи	Мета використання
_____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
_____	_____ _____ _____	_____ _____ _____
_____	_____ _____ _____	_____ _____ _____

4. ***На основі вивчення життя і діяльності видатної особистості проаналізувати роль самовиховання і самоосвіти.***

Роль самоосвіти і самовиховання в житті (кого)_____

1. Життєві обставини, особистісні цілі, які обумовили самоосвіту і самовиховання _____
_____
_____
_____
_____
_____

2. Основні методи самоосвіти і самовиховання, види діяльності, які були використані видатною особистістю для досягнення мети _____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

3. Досягнення та результати самоосвіти й самовиховання особистості _____
_____
_____

_____
_____
_____

Творчий рівень

5. ***Скласти програму самовиховання***, використовуючи інформацію про поняття «самовиховання», «самоосвіта», методи і засоби їх реалізації. Розробити програму за такою схемою:

Риси Вашої особистості	Що потрібно сформувати	Вправи, методи формування рис і умінь

Тестові завдання

1. Які із перерахованих методів не належать до методів самовиховання?

А) самооцінка,

б) бесіда,

в) самопізнання,

г) самоаналіз.

2.Форма представлення науково-дослідної роботи студентів, проведеної за певною темою та оформленої за допомогою використання наукового, науково-популярного або навчально-педагогічного стилів викладу матеріалу, обсягом до 10 сторінок і є результатом активної творчої самостійності та ініціативи студента – це: а) курсова робота, б) стаття, в) дипломна робота.

3.Короткий виклад головного змісту певної роботи чи узагальнення ряду праць, які розкривають певну тему – це: а) курсова робота, б) реферат, в) стаття.

4.До позанавчальної науково-дослідної роботи відносять такі форми:

а) робота в проблемних групах, наукових гуртках, у виконанні науково-дослідної роботи кафедри, шефська робота в школах за спеціальністю, самоосвітня діяльність;

б) самостійна науково-дослідна робота на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, участь в обговореннях проблемних питань на лекціях.

5. Специфічний вид діяльності, в ході якої завдяки самостійному визначенню цілей особистість задовольняє власні пізнавальні потреби або вдосконалює свої здібності, якості та властивості – це:

а) самостійна робота;

б) самоосвітня діяльність;

в) професійна підготовка майбутніх учителів.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Тема №2. Колектив і особистість

Мета: розкрити сутність поняття "колективу", з'ясувати ознаки і особливості формування, визначити вплив колективу на особистість.

Професійна спрямованість: використання майбутніми вчителями знань та умінь для організації роботи з класом як класний керівник (вивчення учнів, згуртування та формування колективу)

Основні поняття: колектив, ознаки, види, етапи формування колективу; функції, закони розвитку колективу, педагогіка паралельної дії.

План

1. Історичний розвиток проблеми колективу у вітчизняній та зарубіжній педагогіці.
2. Теорія колективу у вітчизняній педагогічній науці.
3. Концепція виховання в колективі (А.С.Макаренко).
4. Розробка теорії колективу на сучасному етапі.

Рекомендована література

- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 447 с.*
- *Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб./ Н. Є. Мойсеюк. – [3-є вид., доп.]. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*
- *Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибр. твори: В 5 т. - К.: Радянська школа, 1976. - Т. 3. - С. 7-282.*

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати працю А.С.Макаренка "Педагогічна поема".

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1.Чи кожну групу людей ми можемо назвати колективом?
2. Які стадії розвитку колективу Ви можете назвати? Охарактеризуйте їх.
3. На основі теорії Макаренка А.С. про колектив виділіть основні закони життя і розвитку колективу.
4. Які зміни у теорії колективу відбуваються на сучасному рівні розвитку освіти і виховання?

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. *Дати визначення*. Колектив – це

_____
_____
_____
_____

2. Продовжити речення:

Колектив як соціально діюча система має виконувати певні _____: організаторська, яка спрямована на об'єднання членів колективу з метою _____, виховна, яка спрямована на створення оптимальних _____ для виховання, психічного і соціального _____, стимулююча, яка спрямована на формування_____, функція регулювання _____ та розвиток кожної особистості і колективу в цілому.

Конструктивний рівень

1. ***Заповнити таблицю***. На основі розробленої А.С.Макаренком теорії колективу, назвати і дати характеристику розвитку колективу на кожному етапі.

Етапи розвитку колективу	Характеристика
_____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
_____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
_____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

Творчий рівень

1.Обгрунтувати свою позицію. Виходячи з позиції «***Якби директором школи був я***», що б ви робили, аби забезпечити умови для розвитку шкільного колективу і його впливу на особистість учнів.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Тестові завдання

1. Розроблена А.С.Макаренком «педагогіка паралельної дії» реалізується у ланцюгу: а) учень – колектив – учень; б) вихователь – колектив – учень; в) вихователь – учень – колектив, вихователь – учень – вихователь.

2. Колектив – це: а) добровільне об'єднання людей зі спільними цілями, інтересами і діяльністю; б) стале об'єднання людей, діяльність яких характеризується стосунками взаємної підтримки і відповідальності; в) група людей, об'єднаних добровільно, яка ставить перед собою суспільно значущі цілі, організовує і здійснює спільну діяльність, спрямовану на досягнення поставлених цілей, характеризується стосунками взаємної підтримки і відповідальності, г) організована форма людей на основі цілеспрямованої діяльності.

3. Цілеспрямований, спеціально організований процес формування особистості, що здійснюється через взаємодію вихователя і вихованця з метою формування позитивних рис характеру, світогляду, уявлень та відношень, виправлення негативного у поведінці учня – це: а) акселерація, б) розвиток, в) самоосвіта, г) виховання.

4. Які фактори є провідними у зміцненні колективу? Із пропонованих відповідей оберіть правильну, пояснивши помилковість інших:

а) провідним фактором, який сприяє формуванню і згуртуванню колективу, є спільна діяльність;

б) основним фактором є наявність мети й органів самоврядування;

в) наявність міцних органів самоврядування – провідний фактор розвитку колективу;

г) лише наявність перспективних ліній і керівна роль вихователя є суттєвими факторами формування колективу.

5. Назвіть не менше 5 праць видатних педагогів з проблем розвитку колективу, які можна рекомендувати класним керівникам

_____
_____
_____
_____

Педагогічний словник

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Нотатки по темі

Модуль ІІ. Теорія навчання (Дидактика)
Семінарське заняття №1.
Тема: Дидактика. Сутність процесу навчання

Мета: сформувати розуміння сутності розділу - дидактика; розкрити сутність базових понять дидактики (процес навчання, мета навчання, знання, уміння, навички, зміст освіти, форми, методи, принципи та ін.); розвивати уміння визначати особливості процесу навчання, здійснювати характеристику компонентів; розкрити різні підходи до процесу навчання у сучасній школі.

Професійна спрямованість: використання теоретичних знань про дидактику в педагогічних ситуаціях; у процесі організації навчально-пізнавальної діяльності школярів.

Основні поняття: дидактика, процес навчання, мета навчання, знання, уміння, навички, зміст освіти, форми, методи, принципи.

План

1. Поняття про дидактику та її дослідження у педагогіці. Основні категорії та поняття.
2. Сутність процесу навчання. Структура процесу навчання.
3. Характеристика процесу засвоєння знань. Мотиви навчання школярів і розвиток їх пізнавальних інтересів.
4. Різні види (підходи) до організації процесу навчання.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення.

Рекомендована література

- *Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. І. Бондар. - К. : Либідь, 2005. - 264 с.*
- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*
- *Програма Нова українська школа. – [Електронний ресурс] – режим доступу : http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/*

.ⓘ Індивідуальні завдання

- Висвітлити проблему нових підходів у навчанні у межах огляду преси.
- Підготувати виступ про передовий досвід роботи педагогів фахового спрямування з проблеми застосування *основних принципів навчання на уроці*.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виконаних студентами завдань.

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати Положення про загальноосвітній навчальний заклад (2010 р.)

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Наукові підходи до організації навчання школярів у сучасній зарубіжній педагогічній теорії і практиці.

Питання для самоаналізу та самоперевірки

1. Яка роль і специфіка навчання у всебічному гармонійному розвитку особистості?
2. Що розуміють під терміном " процес пізнання "?
3. Дати визначення основним категоріям дидактики.
4. У чому взаємозв'язок дидактики і методик викладання окремих предметів?
5. Охарактеризуйте основні компоненти процесу навчання.
6. У чому сутність основних функцій процесу навчання?
7. Від чого залежить ефективність засвоєння знань учнями?

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Дидактика – це

_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Процес навчання розглядається як цілеспрямована _____ взаємодія _____, спрямована на оволодіння учнями

_____
_____
_____
_____
_____

Конструктивний рівень

1. Заповнити таблицю. Визначте дії вчителя та учнів при організації різних видів навчання

Пояснювально-ілюстративне навчання	
Діяльність вчителя	***Діяльність учня***
1. _____ _____ _____ _____ _____	1. Сприймає навчальну інформацію, виявляє первинне розуміння.
2. _____ _____ _____ _____	2. Осмислює та поглиблює розуміння навчального матеріалу.

3._____ _____ _____ _____ 4. _____ _____ _____ _____ _____ 5. _____ _____ _____ _____	3. Узагальнює засвоєний матеріал. 4. Закріплює засвоєний матеріал шляхом повторення. 5.Використовує вивчений матеріал під час виконання різних вправ, розв'язання завдань. Вирішення життєвих ситуацій.
Проблемне навчання	
Діяльність вчителя	***Діяльність учня***
1. Формулює перед учнями проблемну ситуацію і на основі її аналізу ставить проблемну задачу, яку необхідно розв'язати. 2. Організує роздуми (осмислення) учнів над проблемністю задачі. 3. Організує пошук гіпотези розв'язання задачі. 4. Пропонує довести справедливість висунутої гіпотези у вирішенні проблемної задачі (перевірка правильності і хибності різних варіантів). 5.Узагальнює отримані результати і організує використання набутих знань і умінь на практиці.	1. _____ _____ _____ _____ 2. _____ _____ _____ 3._____ _____ _____ _____ 4. _____ _____ _____ _____ _____ _____ 5. _____ _____ _____ _____

Творчий рівень

1. Розв'язати педагогічне завдання.

У 8 класі проходить урок історії України. Вивчається тема «Утворення української козацької держави — Гетьманщини». Сформулюйте мету уроку:

Освітня

_____
_____
_____
_____
_____

Виховна

_____
_____
_____
_____
_____

Розвивальна

_____
_____
_____
_____

Тестові завдання

1. Процес навчання це: а) діяльність вчителя, що полягає в озброєнні учнів знаннями, формуванні умінь, навичок; б) діяльність учня, що полягає у засвоєнні необхідних знань, формуванні умінь та навичок; в) двосторонній процес взаємодії учня та вчителя з метою формування в учнів знань, умінь та навичок, г) педагогічна діяльність педагога, яка направлена на формування в учнів позитивних рис характеру, поглядів, переконань, уявлень.

2. Принципи навчання це: а) керівні положення, що визначають ефективність організації навчання; б) об'єктивні, стійкі й істотні зв'язки між предметами, явищами навчально-виховного процесу, що зумовлюють його ефективність; в) структурні компоненти, які характеризують процес засвоєння учнями знань, г) вимоги, які ставляться до вчителя.

3. До способів формування пізнавального інтересу належать:

а) цікавість матеріалу;

б) покарання;

в) педагогічне доручення;

г) навчальне навантаження.

4. Які з наведених принципів навчання характеризують теорію розвивального навчання:

а) здійснювати навчання на високому рівні труднощів, просуватися вперед швидким темпом, провідна роль практичних знань;

б) здійснювати навчання на високому рівні труднощів, просуватися вперед швидким темпом, провідна роль теоретичних знань, принцип усвідомленого засвоєння знань учнями;

в) здійснювати навчання на достатньому рівні труднощів, просуватися вперед повільним темпом, провідна роль практичних знань, принцип усвідомленого засвоєння знань учнями,

г) здійснювати навчання на достатньому рівні труднощів, просуватися вперед швидким темпом, провідна роль практичних знань.

5. Цілеспрямований процес взаємодії вчителя і учнів, у ході якого здійснюється освіта людини: а) розвиток, б) освіта, в) навчання, г) виховання.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінарське заняття №2.

Тема: Зміст освіти у сучасній школі

Мета: розкрити сутність понять «зміст освіти», «державні стандарти освіти»; з'ясувати особливості структури змісту освіти у середній загальноосвітній школі; виробити уміння і навики аналізувати навчальні плани, програми, підручники.

Професійна спрямованість: використання отриманих знань і умінь при складанні календарно-тематичного плану, конспектів уроків, аналізу навчально-методичної літератури.

Основні поняття: освіта; зміст освіти; знання, уміння, навички; досвід творчої діяльності; досвід емоційно-ціннісного ставлення; види освіти; навчальний план, навчальна програма, навчальний предмет, підручник, посібник

План

1. Поняття "зміст освіти" та наукові основи його визначення. Теорія формальної і матеріальної освіти. Дидактичний прагматизм.
2. Аналіз навчальних планів, програм, підручників та навчальних посібників сучасної загальноосвітньої школи.
3. Сучасні тенденції вдосконалення освіти у середній школі в умовах оновлення суспільства.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення.

Рекомендована література

- *. Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. І. Бондар. - К. : Либідь, 2005. - 264 с.*
- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Підготувати огляд преси з проблеми змісту освіти у сучасній національній школі.
- Підготувати повідомлення "Зміст освіти за кордоном" на прикладі однієї або кількох розвинених країн світу.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- На основі підготовлених навчальних програм та підручників провести у мікрогрупах обговорення їх відповідності сучасним вимогам та стандартам.

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати працю В.О.Сухомлинського «Сто порад вчителю»

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Організація профільного навчання в сучасній загальноосвітній школі.

Питання для самоаналізу та самоперевірки

1. Охарактеризуйте сутність поняття змісту освіти?
2. Які об'єктивні і суб'єктивні фактори впливають на зміст шкільної освіти?
3. Розкрийте сутність загальної, політехнічної і професійної освіти та їх взаємозв'язок у середній школі.
4. Які дидактичні вимоги до навчального плану, програм і підручників?

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Освітній стандарт – це

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_

2.Вставити пропущені слова.

Педагогічно адаптована _____, умінь і навичок, досвіду _____ і емоційно-ціннісного відношення, засвоєння якого покликано _____
_____
_____
_____ - це є *зміст освіти*.

Конструктивний рівень

1. Виконати педагогічне завдання.

В останні роки у структурі загальноосвітніх навчально-виховних закладів України створені нові освітньо-виховні установи – гімназії, ліцеї, колегіуми.

Висловіть свою думку щодо цієї проблеми. Чи потрібно для різних видів навчально-виховних закладів системи загальної середньої освіти мати єдиний базовий план, чи кожен такий заклад має право працювати за автономним навчальним планом?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Творчий рівень

1. Виконайте педагогічне завдання.

Сьогодні вчителі, школярі та їх батьки висловлюють нарікання на недосконалість сучасних підручників, зокрема підручників з історії.

Висловіть своє бачення яким повинен бути ***підручник майбутнього***:

Зовнішній вигляд

_____
_____
_____
_____.

Яким повинен бути ***зміст підручника*** (що має містити)?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Тестові завдання

1. Із перерахованих факторів виберіть ті, які визначають формування змісту освіти:

а) бажання батьків;

б) особисті потреби;

в) соціальні і наукові досягнення;

г) методи навчання.

2. Навчання ефективно впливає на процес розвитку за умови:

а) орієнтування його на вже розвинені здібності;

б) знаходження поза межами можливостей дитини;

в) знаходження у зоні найближчого розвитку здібностей дитини,

г) орієнтування на можливості дитини застосування знань в майбутньому.

3. Варіативна складова змісту загальної середньої освіти, що відображається у навчальному плані навчального закладу – це:

а) спільна для всіх загальноосвітніх навчальних закладів України і визначає її державний компонент;

б) складова, що формується навчальним закладом з урахуванням інтересів, здібностей, життєвих планів учнів, регіональними особливостями і є засобом забезпечення повноцінного розвитку особистості;

в) складова змісту освіти, яка відображає систему необхідних загальних знань школярів про природу, суспільство, людину та способи діяльності;

г) складова, що відображає сукупність знань, практичних умінь і навичок, необхідних для виконання роботи в певній галузі трудової діяльності.

4. Елементи змісту освіти: а) знання, досвід здійснення способів діяльності, досвід творчої діяльності, досвід ціннісного ставлення до світу; б) знання, уміння, навички; в) наукові знання, знання про основи виробництва, уміння, навички професійної діяльності, г) фахові знання, психолого-педагогічні знання, загальна ерудиція.

5. Державний стандарт середньої освіти – це:

а) документ, що визначає набір предметів, які вивчаються у закладах освіти;

б) перелік норм і положень, що визначають державні вимоги до освіченості учнів і випускників шкіл на рівні початкової, базової та повної загальної середньої освіти, а також гарантії щодо її здобуття;

в) це система наукових знань, практичних умінь і навичок, які є основою для розвитку і формування особистості;

г) провідні методологічні положення і настанови сучасної загальної педагогіки.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінарське заняття №3.
Тема: Методи і засоби навчання

Мета: розкрити сутність понять "метод навчання", "прийом навчання", "засіб навчання" та їх класифікацію; формувати усвідомлення важливості педагогічно доцільного вибору методів і прийомів навчання.

Професійна спрямованість: використовувати отримані знання і вміння для визначення необхідних методів навчання при організації навчально-пізнавальної діяльності школярів.

Основні поняття: метод навчання; функція методу; засіб навчання; прийом навчальної діяльності; класифікація методів навчання; методи організації навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю і самоконтролю в навчанні.

План

1. Поняття про методи, прийоми та засоби навчання. Класифікація методів навчання на основі діяльнісного підходу.
2. Оптимальний вибір методів і засобів навчання.
3. Дидактичні засоби навчання, їх класифікація.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення мікровикладання.

Рекомендована література

- *Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. І. Бондар. - К. : Либідь, 2005. - 264 с.*
- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Освітні технології : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пєхоти. – К. : А. С. К., 2001. – 255 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Підготувати огляд преси з проблеми використання методів і форм навчання у сучасній національній школі.
- Вибрати метод навчання, дати його характеристику і провести його у навчальній аудиторії.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виступів студентів із застосування різних методів навчання на уроках.

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати працю В.О.Суховлинського «Павлишська середня школа».

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Використання інтерактивних методів навчання в сучасній загальноосвітній школі.

Питання для самоаналізу та самоперевірки

1. Дати визначення методу, прийому, засобу навчання.
2. Дати характеристику різним класифікаціям методів навчання.
3. Назвати фактори, що впливають на вибір методів навчання.
4. Дати характеристику методам проблемного та програмованого навчання.
5. Назвати методи навчання з народної педагогіки.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Засоби навчання – це

_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Лекція – це розгорнутий і _____ виклад інформації з окресленої _____
_____

Конструктивний рівень

1. Виконати педагогічне завдання.

Установіть відповідність методу навчання групі чи підгрупі, до якої він відноситься:

1. Словесні методи навчання.
2. Методи за ступенем керівництва навчальною діяльністю учнів.
3. Методи формування пізнавальних інтересів.
4. Методи усного та письмового контролю.

А. Навчальні дискусії, новизна матеріалу, проблемні ситуації.
Б. Контрольна робота, індивідуальне опитування, колоквіум, екзамен.
В. Розповідь, пояснення, бесіда.
Г. Робота з книгою під керівництвом вчителя, самостійна робота, робота на індивідуальних картках.
Д. Вправи, графічні роботи.

1 –	2 –	3 –	4 –

Творчий рівень

1. Виконайте педагогічне завдання.

Ви вчитель історії в 7 класі. Тема уроку «Галицько-Волинська держава». Вам необхідно організувати *актуалізацію опорних знань учнів*, які є основою для розуміння нового навчального матеріалу.

Опишіть ваші дії. Як ви будете організовувати роботу з учнями?

_____
_____
_____
_____
_____

Тестові завдання

1. До методів стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності відносяться: а) контрольна робота; б) пізнавальні ігри; в) індивідуальне опитування; г) навчально-виробнича праця.
2. До способів формування пізнавального інтересу належать:

а) цікавість матеріалу;
б) покарання;
в) педагогічне доручення;
г) навчальне навантаження.

3. До наочних методів навчання належать: а) розповідь, демонстрування, графічні роботи; б) вправи, самостійне спостереження, демонстрування, в) демонстрування, ілюстрування; г) лабораторні роботи, вправи, демонстрування.
4. Індивідуалізація навчання - це: а) поділ учнів на групи, з метою підвищення ефективності навчання; б) система засобів, яка сприяє розвитку в учня позитивних можливостей навчання, підтримці і розвитку його природних задатків, пізнавальних здібностей, інтересів; в) форма роботи з одним учнем, г) використання індивідуальних завдань у роботі з учнями.
5. Які з наведених принципів навчання характеризують теорію розвивального навчання:

а) здійснювати навчання на високому рівні труднощів, просуватися вперед швидким темпом, провідна роль практичних знань;
б) здійснювати навчання на високому рівні труднощів, просуватися вперед швидким темпом, провідна роль теоретичних знань, принцип усвідомленого засвоєння знань учнями;
в) здійснювати навчання на достатньому рівні труднощів, просуватися вперед повільним темпом, провідна роль практичних знань, принцип усвідомленого засвоєння знань учнями,
г) здійснювати навчання на достатньому рівні труднощів, просуватися вперед швидким темпом, провідна роль практичних знань

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінарське заняття №4.
Тема: Форми організації навчання.
Урок як основна організаційна форма навчання

Мета: розкрити сутність понять «форми навчання», «класно-урочна система», «урок», «семінар» та ін.; визначити класифікацію уроків; показати різноманітність та відмінність форм організації навчання; формувати уміння вибирати педагогічно доцільну форму організації навчально-пізнавальної діяльності, типу уроку залежно від визначених чинників.

Професійна спрямованість: використовувати отримані знання і вміння для визначення необхідних форм і методів навчання при організації навчально-пізнавальної діяльності школярів.

Основні поняття: форма організації навчання; урок, класно-урочна система навчання; лекція, семінар, лабораторна робота, екскурсія, домашня робота, факультатив; лекційно-семінарська система навчання; індивідуальне навчання; індивідуально-групове навчання; ланкастерська система; дальтон-план; мангеймська система; індивідуальна, групова та фронтальна форми організації навчальної діяльності; інноваційні технології навчання.

План

1. З історії становлення форм організації навчання. Характеристика форм класно-урочної системи навчання.
2. Урок - основна форма організації навчальної роботи. Типологія уроків. Структура уроків.
3. Вимоги до сучасного уроку.Підготовка вчителя і учнів до уроку.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення мікровикладання.

Рекомендована література

- *Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. І. Бондар. - К. : Либідь, 2005. - 264 с.*
- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Освітні технології : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. М. Пєхоти. – К. : А. С. К., 2001. – 255 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*
- *Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський, С.В. Омельяненко— К., 2010. — 335 с.*

Індивідуальні завдання

- Підготувати огляд преси з проблеми застосування нетрадиційних форм навчання у сучасній школі.
- Вибрати фрагмент уроку за фаховою спеціальністю і провести його на занятті.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виступів студентів із мікровикладання фрагментів уроку за ***фаховою спеціалізацією***.

Завдання по вивченню першоджерел

- Виділити та проаналізувати основні помилки, які побачив В.Сухомлинський під час відвідування уроків («Розмова з молодим директором школи»).
- Скласти пам'ятку для вчителя на основі аналізу порад В.Сухомлинського щодо організації уроку.

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Використання нестандартних уроків у сучасній загальноосвітній школі.

Питання для самоаналізу та самоперевірки

1. Назвати які форми організації навчання використовуються у сучасній школі.
2. Які передумови виникнення класно-урочної системи.
3. Які форми відносяться до загальних, а які до спеціальних?
4. Назвіть основні системи організації навчання в історії розвитку освіти людства.
5. Які недоліки і переваги класно-урочної системи навчання?
6. Поясніть сутність понять «тип уроку», «структура уроку».
7. Порівняйте різні класифікації типів уроків.
8. Обґрунтуйте наведені підходи до типології уроків.
9. Розкрийте сутність підготовки вчителя та учнів до уроків.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Урок – це

_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Семінарське заняття – це форма організації навчання, _____ самостійне _____ окремих питань і тем _____ з наступним оформленням

_____

Конструктивний рівень

1. Виконати педагогічне завдання.

Установіть відповідність між критеріями та класифікацією уроків:

1. За методами проведення.
2. За етапами навчальної діяльності.
3. За дидактичною метою
4. За характером пізнавальної діяльності учнів

А. Урок накопичення фактів, урок формування понять, урок осмислення і узагальнення, урок закріплення знань, урок застосування знань.

Б. Урок засвоєння нових знань, урок формування умінь та навичок, урок застосування знань, умінь та навичок, урок узагальнення і систематизації знань, урок перевірки, оцінювання та корекції знань, умінь і навичок, комбінований урок.

В. Урок-бесіда, урок-семінар, урок-самостійна робота, урок-лекція, кіно-урок.

Г. Вступний урок, урок первинного ознайомлення з матеріалом, урок формування понять, виведення законів і правил; уроки застосування знань на практиці, уроки повторення й узагальнення, контрольні уроки.

Д. Урок-прес-конференція, урок-КВК, урок-театралізація, урок-змагання.

1 –	2 –	3 –	4 –

Творчий рівень

1. Виконайте педагогічне завдання.

Ви вчитель історії у 8 класі. Тема уроку з всесвітньої історії «Європейське відродження». Тип уроку – комбінований. Вам необхідно скласти *конспект уроку*.

Тема уроку: Європейське відродження

Мета уроку:

освітня

_____
_____
_____
_____,

виховна

_____
_____
_____
_____,

розвивальна

_____
_____
_____
_____

Обладнання:

_____
_____
_____
_____

Етап уроку	Діяльність вчителя	Діяльність учнів
Організаційний момент	_____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____
Перевірка домашнього завдання	_____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____

Актуалізація опорних знань учнів		
Мотивація навчально-пізнавальної діяльності		
Вивчення нового матеріалу		
Закріплення нового матеріалу		
Інструктаж із виконання домашнього завдання		
Узагальнення і підведення підсумків		

Тестові завдання

1. Виберіть яка форма навчання *не належить* до загальних форм організації навчання: а) індивідуальна форма; б) лекція; в) групова форма; г) колективна форма.

2. Форма організації навчання, за якої заняття проводить учитель з групою учнів постійного складу, одного віку й рівня підготовки впродовж певного часу й відповідно до розкладу – це: а) факультатив, б) група продовженого дня, в) консультація, г) урок.

3. Така структура уроку (*організація діяльності, перевірка домашнього завдання, повідомлення теми, завдань уроку і мотивація навчальної діяльності; сприймання і первинне осмислення нового матеріалу; закріплення, систематизація і узагальнення нових знань, попередній контроль за рівнем засвоєння знань, підведення підсумків уроку, інструктаж до виконання домашнього завдання*) властива:

а) уроку засвоєння нових знань, б) уроку узагальнення і систематизації знань, в) комбінованому уроку; г) уроку перевірки та контролю знань.

4. Вид діяльності вчителя і учнів на уроці, коли всі учні одночасно виконують однакову, спільну для всіх роботу, усім класом обговорюють, порівнюють і узагальнюють її результати – це: а) індивідуальна форма навчання; б) групова форма навчання; в) фронтальна форма навчальна; г) парна форма навчання.

5. Тематичне планування призначене для: а) визначення оптимальних шляхів реалізації освітньої, виховної та розвивальної функцій навчально-виховного процесу в системі уроків з даної теми або розділу навчальної програми; б) формування інтересу учнів до обговорюваної теми й розумової активності, підготовки до свідомого сприйняття нового матеріалу; в) організації пояснення особливостей виконання домашньої роботи, проведення інструктажу, мотивування необхідності її виконання; г) ознайомлення із матеріалом підручників, посібників, спеціальною методичною літературою, з досвідом роботи інших вчителів

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Теми для самостійного опрацювання

Тема №1. Контроль у навчальному-виховному процесі

Мета: розкрити сутність понять «контроль», «оцінювання», визначити основні функції і види контролю; показати особливості контролю та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів; вказати основні вимоги до застосування нової шкали оцінювання (12-бальної).

Професійна спрямованість: використання форм контролю при визначенні навчальних досягнень учнів з дотриманням педагогічних вимог.

Основні поняття: контроль і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів; види контролю, національна система оцінювання, бали, критерії оцінювання.

План

1. Сутність контролю і оцінювання навчально-пізнавальної діяльності школярів.
2. Основні функції контролю.
3. Види, форми і методи контролю навчально-пізнавальної діяльності школярів.
4. Педагогічні вимоги контролю і оцінювання знань учнів.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення мікровикладання.

Рекомендована література

1. Бондар В. І. Дидактика : підручник для студ. вищих пед. навч. закл. / В. І. Бондар. - К. : Либідь, 2005. - 264 с.

2. Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.

3. Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.

4. Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.

5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.

6. Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.

7. Технологія і техніка шкільного уроку: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський, С.В. Омельяненко— К., 2010. — 335 с.

Питання для самоаналізу та самоперевірки

1. Проаналізуйте основні функції контролю.
2. Обґрунтуйте сутність видів контролю.
3. Розкрийте основні вимоги до перевірки і оцінки успішності учнів.
4. Визначте критерії оцінки.
5. Охарактеризуйте рівні знань школярів: репродуктивний; реконструктивний; творчий.
6. За яких умов оцінка стає ефективним засобом підвищення успішності.
7. Чи можна на Вашу думку, здійснювати контроль без оцінки знань, умінь та навичок? Наведіть аргументи за і проти цього.
8. Класифікуйте основні причини суб'єктивного оцінювання педагогом знань, вмінь і навичок учнів. Як, на Вашу думку, можна цього уникнути?

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Компетентність учня – це

_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Оцінювання - це процес _____ учня (учениці) в оволодінні _____ предмета, _____ відповідно до вимог навчальних програм.

Конструктивний рівень

1. Заповнити таблицю. На основі засвоєного матеріалу з теми виписати положення щодо проведення основних методів контролю

Метод контролю	**Педагогічні умови та методика проведення**
Індивідуальне опитування біля дошки	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
Тематичне опитування	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

2. Розв'язати педагогічну задачу на основі алгоритму розв'язку:

Молода вчителька історії, яка вперше прийшла на урок в 7 клас, не могла пояснити новий матеріал із-за поганої поведінки одного із учнів. Вона намагалася опитати цього учня та вияснити його прізвище, проте сам недисциплінований учень і його однокласники мовчали. Учитель не знав як діяти у цій ситуації.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Запропонуйте педагогічно обґрунтовані шляхи наведення дисципліни у класі.

Алгоритм розв'язку педагогічної задачі

Орієнтація в ситуації, аналіз наявних даних (структурних компонентів педагогічної ситуації) з опорою на психолого-педагогічну теорію.	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

Усвідомлення рівня її проблемності, виділення проблеми, виявлення суперечностей, головних впливових чинників, явищ, що аналізуються.	
Висування гіпотези стосовно способів розв‘язання педагогічної задачі, надання їм гуманістичного напряму.	
Прийняття рішення, вироблення альтернатив (оптимального способу розв‘язку задачі).	
Здійснення прийнятого рішення, організація педагогічно доцільної взаємодії між суб‘єктами навчально-виховного процесу.	
Визначення напрямів подальшої педагогічної діяльності, наступних педагогічних задач.	

Творчий рівень

1. Виконайте педагогічне завдання.

Ви вчитель історії в 6 класі. Тема з всесвітньої історії «Становлення Античної Грецької цивілізації» вивчається 8 годин. Ви проводите заключний урок – *урок систематизації й узагальнення знань* після вивчення цієї теми.

Опишіть, які методи контролю і оцінювання знань учнів ви застосуєте на цьому уроці.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____.

Тестові завдання

1. Один із основних компонентів навчально-виховного процесу, який передбачає визначення рівня та якості виконання визначених завдань, забезпечує його ефективність, сприяє систематизації знань, умінь та навичок школярів, стимулює та формує у них прагнення до самоосвіти – це: а) стимулююче-мотиваційний компонент, б) операційно-діяльнісний компонент, в) цільовий компонент, г) контрольно-регулювальний.

2. Фіксування результатів у вигляді балів у класному журналі, щоденнику учня, відомостях – це: а)перевірка, б) оцінка, в)облік, г)пояснення.

3. Виберіть із представлених методи усного контролю: а)опитування, б)залік, в)лабораторна робота, г)екзамен.

4. До принципів контролю відносять: а) принцип об'єктивності, б) принцип систематичності, в) принцип історизму, г) принцип диференційованості.

5. Поточне, тематичне, семестрове, річне, державна підсумкова атестація – це: а)види оцінювання, б) методи оцінювання, в)функції оцінювання, г)критерії оцінювання.

Педагогічний словник

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

_____

Нотатки по темі

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Модуль ІІІ. Теорія виховання. Школознавство

Семінар №1

Тема: Народна педагогіка – основа сучасної педагогічної науки

Мета: ознайомити студентів з основами народної педагогіки, сформувати значимість її в розвитку сучасної педагогічної науки, виховувати повагу до народної мудрості і розвивати в студентів педагогічні уміння використовувати народне надбання в професійній діяльності.

Професійна спрямованість: використовувати народну педагогіку в професійній діяльності.

Основні поняття: народна педагогіка, етнопедагогіка, народна дидактика, народна деонтологія, родинне виховання, народна іграшка, народний та родинний календар, родинна обрядовість.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: розповідь, проблемні ситуації, обговорення.

План

1. Сутність понять народна педагогіка, етнопедагогіка. Основні етапи розвитку української народної педагогіки
2. Досконала людина як ідеал народного виховання. Традиційно-народний ідеал дівчини, юнака, жінки, чоловіка.
3. Педагогіка народного календаря.
4. Родинна педагогіка.Основні напрями, форми і методи родинного виховання у народній педагогіці.
5. Роль народної педагогіки у відродженні національної системи виховання.

Рекомендована література

- *Волков Г.Н. Этнопедагогика: Учеб. для студ. сред. и высш. пед. учеб. заведений. — М.: Издательский центр «Академия», 1999.*
- *Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис. – К.: Оберіг, 1991.*
- *Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч.посіб. / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.*
- *Кузь В.Г., Руденко Ю.Д., Сергійчук З.О. Педагогіка народного календаря // Поч.школа. – 1994. - №2*
- *Мосіяшенко В.А. Українська етнопедагогіка: Навч. посіб, — Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. — 176 с.*
- *Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. – К., 1997.*
- *Українознавство: Посібник / Укладач В.Я.Мацюк, В.Г.Пугач. – К., 1994.*
- *Ушинський К.Д. про народність у громадському вихованні // Педагогічні твори в 2 т. – К., 1983. – Т.1.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.

Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виконаних студентами завдань.

Завдання по вивченню першоджерел

- Описати із праць В.Скуратівського «Дідух» або О.Воропая «Звичаї нашого народу» святкування певної події, свята, дійства і вказати його виховний потенціал для формування особистості дітей і школярів.
- Скласти своє родинне дерево (не менше 4 поколінь).

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

- Охарактеризувати можливості використання народної педагогіки в умовах навчально-виховного процесу сучасної школи

Питання для самоаналізу та самоперевірки

- Проаналізуйте основні компоненти народної педагогіки..
- Обґрунтуйте необхідність використання народної педагогіки у сучасних умовах навчання і виховання дітей.
- Дайте характеристику основним формам і методам виховання дитини у народній педагогіці.
- Які перспективи використання педагогічних надбань українського народу у системі сучасної наукової теорії і практики навчання і виховання

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Родинне виховання – це

_____
_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Народне дитинознавство – це емпіричні знання народу про умови й _____ сили розвитку дитини, закономірності _____ _____ _____ процесів у дитячому віці та особливості формування дитини як _____ від народження й до дорослого життя.

Конструктивний рівень

1. **Пояснити вислів**: «Народ вчить як на світі жить». Обґрунтуйте свою думку.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

2. **Описати свій родинний календар**. Які дати відзначають у вашій сім'ї? Чому це важливо.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Творчий рівень

1. Записати свято (традицію) і вказати виховний потенціал

Свято або традиція у народній виховній системі	Виховний потенціал для формування важливих якостей особистості
_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

Педагогічний словник

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Нотатки по темі

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Семінар №2.
Тема: Сутність процесу виховання. Загальні методи і засоби виховання

Мета: з'ясувати сутність та особливості виховання як педагогічного явища, розкрити його структурні компоненти, проаналізувати технологію виховного процесу, розкрити і охарактеризувати основні закономірності та принципи виховання, розкрити особливості класифікації методів виховання, охарактеризувати основні групи методів виховання

Професійна спрямованість: використання майбутніми вчителями знань та умінь для організації роботи з класом як класний керівник, формування власної особистості, використання педагогічно доцільних методів виховання в конкретних професійних та життєвих ситуаціях

Основні поняття: виховання, самовиховання, перевиховання, мета виховання, принципи та закономірності виховання, методи виховання, засоби виховання, прийоми виховання, класифікація методів виховання.

План

1. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.
2. Основні закономірності і принципи процесу виховання.
3. Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Класифікація методів виховання на основі діяльнісного підходу.
4. Педагогічно доцільний вибір методів виховання в різних педагогічних ситуаціях.

Рекомендована література:

- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч.посіб. / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Кузьмінський А. І. Настільна книга класного керівника: [навч.-метод. посібн.] / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К.: Знання, 2012. – 262 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: навч.посіб. / Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. – К.: Знання, 2008. – 415 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.

Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виконаних студентами завдань.

Завдання для студентів з вивчення першоджерел:

- Опрацювати і законспектувати працю А.С.Макаренка “Методика організації виховного процесу”.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

- ✓ Сутність виховання у різних значеннях (широкому соціальному, широкому педагогічному і вузькому педагогічному).
- ✓ Порівняти визначення методу, прийому, засобу виховання.
- ✓ За якими показниками можливо вказати рівень сформованості тієї чи іншої якості особистості?
- ✓ Виділіть і дайте характеристику основним принципам виховання.
- ✓ Охарактеризувати основні методи, прийоми, засоби виховання.
- ✓ Порівняти методи виховання сучасної та народної педагогіки

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Педагогічний процес – це

_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Виховання – це педагогічно організований _____ впливу вихователя на _____, створення умов для формування у нього _____
_____
_____

Конструктивний рівень

1. **Заповнити схему.**

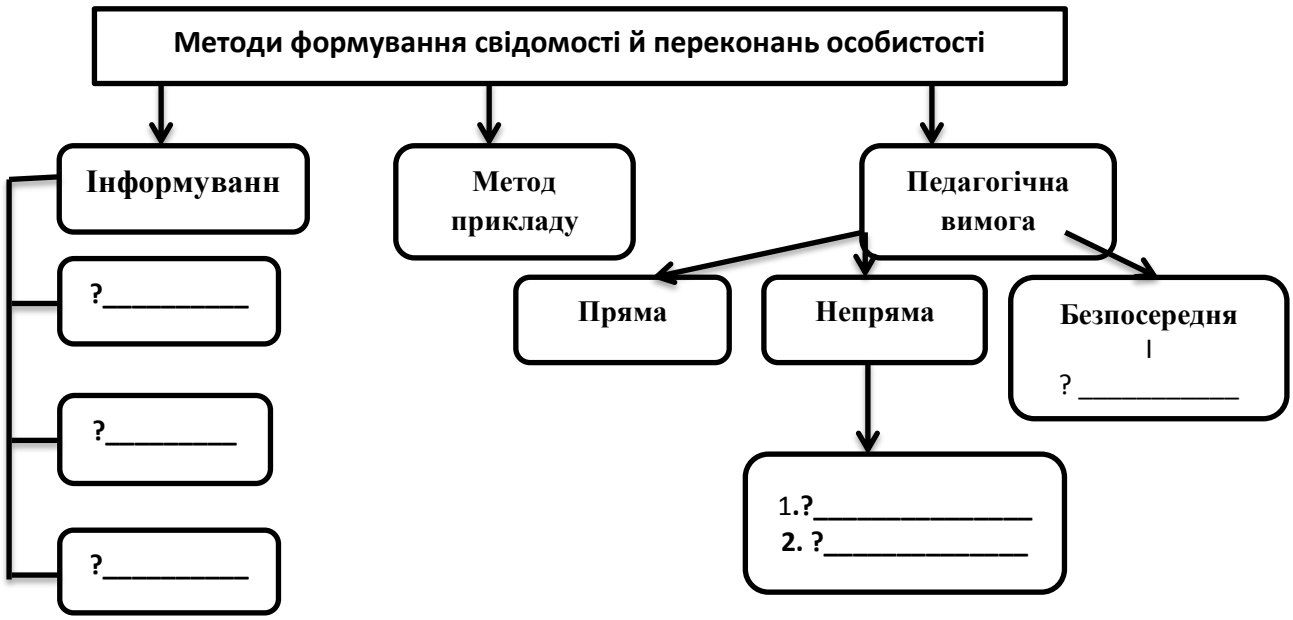

2. **Обґрунтувати використання класними керівниками учнівських щоденників як ефективного/неефективного засобу впливу на вихованця.**

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Творчий рівень

1. **Розв'язати педагогічне завдання.**

У Павлиській середній школі була така традиція: коли у школу приходив першокласник, він під керівництвом вчителя саджав яблуньку «за маму», потім – «за тата» і т.п. Дитина доглядала за деревами, а коли вони починали родити, перше яблуко школяр ніс до мами і тата.

Проаналізуйте виховний ефект такої роботи і наведіть власний приклад, який би відображав формування моральний якостей школярів.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Тестові завдання

1. Стійкі повторювальні об'єктивно існуючі зв'язки між елементами виховного процесу, це ...

а) мета виховання;
б) методи виховання;
в) закономірності виховання.

2. Виховний процес, коли здійснюється підпорядкування свідомості і поведінки дитини вимогам старших за допомогою методів карального спрямування – вказівки, зауваження, осуд, покарання - це:

а) гуманістичне виховання;
б) вільне виховання;
в) авторитарне виховання.

3. Виберіть основні види ідеалів:

а) національний,
б) виховуючий,
в) особистий,
г) реалістичний,

д) загальнолюдський.

4. Оберіть правильну відповідь. Що є рушійною силою виховання особистості?:

а) Рушійною силою виховання є така сила, яка примушує рухатися вперед до досконалості.

б) Результат протиріччя між набутими знаннями і досвідом у поведінці і новими потребами.

в) Під рушійною силою процесу виховання варто розуміти не що інше, як протиріччя між рівнем конкретних знань, якими володіє людина , і методами впровадження їх в життя.

г) Рушійною силою виховання є результат протиріч між життєвими потребами у вихованні людини, з одного боку , і наявним рівнем сформованості в неї певних якостей – з другого боку.

5. Методи виховання це: а) шляхи досягнення поставленої мети; б) це сукупність прийомів та способів роботи вихователя, за допомогою яких він впливає на вихованців; в) методи вивчення структури і стилю взаємин у колективі ; г) це способи та прийоми спільної взаємозв'язаної діяльності вихователів і вихованців, яка спрямована на оволодіння духовними знаннями, навичками та вміннями, нормами та правилами позитивної поведінки, різнобічний і гармонійний розвиток особистості вихованця.

6. До групи методів формування свідомості особистості належать: а) позитивний приклад; б) доручення; в) покарання; г) самопізнання.

7. До групи методів організації діяльності й формування досвіду суспільної поведінки відносяться: а) педагогічна вимога, громадська думка, доручення, привчання; б) екскурсії, дискусії, приклад, пояснення, вправи; в) проблемні ситуації, заохочення, покарання, змагання; г) громадська думка, пояснення, тренування, заохочення.

8. Основними принципами виховання є:

а) принцип ефективності виховання;

б) принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей особистості;

в) принцип гуманізму;

г) принцип природовідповідності.

9. Установіть відповідність методу виховання групі до якої він відноситься:

1. Методи формування свідомості особистості
2. Методи формування досвіду суспільної поведінки.
3. Методи стимулювання поведінки та діяльності особистості.
4. Методи контролю та самоконтролю поведінки та діяльності особистості.

А. Заохочення, покарання, змагання.

Б. Спостереження, самопізнання,самооцінка, самонавіювання..

В. Педагогічна вимога, громадська думка, доручення, привчання.

Г. Пояснення, дискусії, приклад, бесіди, лекції.

1.	2.	3.	4.

Педагогічний словник

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Нотатки по темі

.

Семінар №3.
Тема: Освітньо-виховна система загальноосвітнього навчального закладу. Діяльність класного керівника. Планування роботи класного керівника

Мета: сформувати у студентів поняття про освітньо-виховну систему навчального закладу, організаційно-педагогічну діяльність класного керівника; основні функції та вимоги, які ставляться до вчителя-класного; охарактеризувати методичний інструментарій роботи з учнями, вчителями-предметниками, батьками; сприяти формуванню у студентів умінь планувати та організовувати виховну роботу класного керівника з учнівським колективом, роботу з батьками, вчителями-предметниками, представниками громадськості; розвивати у студентів творчий підхід до діяльності класного керівника.

Професійна спрямованість: використання майбутніми вчителями знань та умінь для організації роботи в умовах різних освітньо-виховних систем навчальних закладів з школярами як класний керівник (вивчення учнів, організація виховної роботи з учнями, батьками)

Основні поняття: освітньо-виховна система, класний керівник, організаційно-педагогічна діяльність, педагогічні технології виховання, методика колективних творчих справ, планування виховної роботи.

План

1. Освітньо-виховна система загальноосвітнього закладу (сутність, структура, етапи становлення)
2. Роль інституту класного керівництва у сучасних умовах. Функції та обов'язки класного керівника.
3. Зміст та форми роботи класного керівника. Педагогічні технології виховання. Методика колективних творчих справ.
4. Планування виховної роботи класним керівником. Джерела, види та структура планів.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, доповіді студентів, обговорення.

Рекомендована література:

- *Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.,1997.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч.посіб. / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2007. – 447 с.*
- *Кузьмінський А. І. Настільна книга класного керівника: [навч.-метод. посібн.] / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К.: Знання, 2012. – 262 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: навч.посіб. / Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. – К.: Знання, 2008. – 415 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Підготувати огляд педагогічної преси.
- Підготувати повідомлення про організацію виховної роботи класного керівника (Із праці ***«Окрилені творчістю»*** за вибором)

Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести обговорення виконаних студентами завдань.
- Перевірити зразки планів виховної роботи класного керівника для 5-9 класів, представлених студентами.
- Провести обговорення планів виховної роботи, складених студентами у мікрогрупах (визначаються ведучими місяць і клас).

Завдання по вивченню першоджерел

- Виписати із Положення про класного керівника загальноосвітнього навчального закладу права та обов'язки класного керівника.
- Законспектувати Програму «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (2011 р.).

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

1. Характеристика різних освітньо-виховних систем загальноосвітніх навчальних закладів.
2. Завдання та зміст роботи методичних об'єднань класних керівників.
3. Труднощі планування виховної роботи класного керівника

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Охарактеризуйте функції класного керівника.
2. Проаналізуйте основні напрями роботи класного керівника.
3. Які сучасні вимоги ставляться до класного керівника?
4. Розкрийте сутність змісту і форм роботи класного керівника.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Скласти план виховної роботи означає

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Позашкільна виховна робота – це педагогічно організована діяльність школярів у _____, яка здійснюється педагогами позашкільних _____ і спрямована на формування та розвиток

_____
_____
_____
_____

Конструктивний рівень

1. Заповнити таблицю. Впишіть необхідні професійно спрямовані уміння класного керівника.

Основні уміння, необхідні для роботи класного керівника	Зміст та характеристика
Організаторські уміння	
	_____ _____ __
Аналітичні уміння	
	_____ _
Проектувальні уміння	
	_____ _
Конструктивні уміння	
Комунікативні уміння	
	_____ _
Методичні уміння	
	_____ _

Творчий рівень

1. Навести приклад освітньо-виховної системи загальноосвітнього закладу. Користуючись матеріалами сайтів різних загальноосвітніх навчальних закладів, виписати приклад освітньо-виховної системи конкретного загальноосвітнього навчального закладу.

Навчальний заклад

_____
_____
_____
_____

***Індивідно-груповий* компонент** (педагоги, учні, батьки, дорослі, що приймають участь у діяльності навчального закладу)

_____
_____
_____
_____
_____
_____

***Ціннісно-орієнтаційний* компонент** (цілі, цінності, принципи діяльності, перспективи)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

***Функціонально-діяльнісний* компонент** (форми і методи роботи, спілкування, функції, керування);

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Комунікативний компонент (відносини, внутрішні і зовнішні зв'язки);

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

***Діагностико-результативний* компонент** (критерії ефективності, оцінка і аналіз функціонування)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Тестові завдання

1. Спостереження за діяльністю учнів, діагностика і прогнозування їх розвитку, складання психолого-педагогічної характеристики класним керівником – це зміст:

а) організаторської функції;
б) інформаційно-методичної;
в) дослідницької;
г) соціальної.

2. До колективних форм роботи з батьками належать:
а) засідання батьківського комітету;
б) індивідуальні консультації;
в) відвідування учнів вдома;
г) класні батьківські збори.
3. До основних напрямів діяльності класного керівника:
а) робота з учнями класу;
б) робота з учителями;
в) робота з трудовим колективом школи;
г) робота з батьками.
4. Конференція, тематичні вечори, зустрічі з видатними людьми, огляди, конкурси, фестивалі, виставки – це форми роботи:
а) масові,
б) колективні (групові),
в) індивідуальні,
г) об'єктивні.
5. Класна година у межах школи може проводитися як:
а) етична бесіда, диспут, усний журнал, обговорення книг, зустрічі;
б) естафета, прогулянка, похід, подорож;
в) лекція, урок, лабораторне заняття, практикум;
г) конференція, виставка, ярмарка.
6. Які плани *не відносяться* до планів виховної роботи класного керівника:
а) оперативні, б) методичні, в) перспективні, г) календарні.
7. Планування роботи класного керівника – це:
а) усвідомлене, цілеспрямоване прогнозування цілей виховання й проектування шляхів їх досягнення;
б) прогнозування взаємодії школи з іншими соціальними інститутами виховання дітей;
в) визначення на основі індивідуального підходу перспектив розвитку індивідуальних потреб, інтересів, можливостей учнів,
г) вибір форм і методів роботи педагога з школярами.
8. Причиною низької результативності плану виховної роботи може бути:
а) цілеспрямованість плану;
б) перенасиченість плану;
в) різноманітність виховних дій, заходів;
г) врахування різного виду діяльності.
9. Основними видами планів виховної роботи класного керівника:
а) оперативні, б) перспективні, в) методичні, г) організаційні, д) календарні.
10. До основних видів діяльності учнів у позаурочний час:
а) пізнавальна, суспільно-корисна, спортивна, художньо-естетична, дозвіллєва;
б) розумова, виробнича, громадська;
в) інтелектуальна, спортивна, трудова, навчальна;
г) психологічна, духовна, фізична, естетична.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінар №4

Тема: Основні напрями виховання школярів у діяльності класного керівника: розумове, моральне та фізичне виховання

Мета: сприяти засвоєнню студентами основних понять теми, ознайомити їх із чинниками впливу на розвиток моральних якостей, пізнавальних інтересів школярів, здорового способу життя; формувати уміння студентів моделювати, конструювати, організовувати, відбирати оптимальні форми та методи роботи класного керівника з основних напрямів виховання з урахуванням конкретних умов освітньо-виховної системи навчального закладу і вікових особливостей учнів.

Професійна спрямованість: використання отриманих знань і умінь для організації виховної роботи з школярами 5-9 класів.

Основні поняття: розумове виховання, розумовий (інтелектуальний) розвиток, мораль, моральні якості особистості, характер, трудові навички, фізичні якості, здоровий спосіб життя.

План

1. Сутність національного виховання школярів в Україні.
2. Мета, зміст, завдання розумового виховання школярів.
3. Методика виховної роботи класного керівника, спрямованої на формування і розвиток моральних якостей особистості.
4. Виховна робота класного керівника з фізичного виховання.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: розповідь, проблемні ситуації, обговорення, проведення фрагменту виховного заходу.

Рекомендована література:

- *Волкова Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2007. – 575 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч.посіб. / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.*
- *Кузьмінський А.І. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум / Кузьмінський А.І., Вовк Л.П, Омеляненко В.Л. – К.: Знання-Прес, 2003. – 429 с.*
- *Кузьмінський А. І. Настільна книга класного керівника: [навч.-метод. посібн.] / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К.: Знання, 2012. – 262 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: навч.посіб. / Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. – К.: Знання, 2008. – 415 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.

!!! Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести виховний захід для учнів 5-9 класів із вибраного напряму виховної роботи класного керівника (мікровикладання).

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати Концепцію виховання дітей та молоді в Україні (1996 р.).

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

- Національні виховні традиції формування особистості дітей і молоді.
- Вікові особливості духовного і фізичного розвитку школярів.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Порівняйте і розкрийте сутність понять «цікавість» і «пізнавальний інтерес».
2. Якими методами і засобами формується характер і моральні якості школярів?
3. Охарактеризуйте основні ефективні шляхи і форми роботи класного керівника по формуванню моральних ідеалів школярів.
4. Назвіть основні форми і методи формування здорового способу життя школярів.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Пізнавальний інтерес – це

_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова. Розумове виховання – це _____ діяльність класного _____, яка спрямована на розвиток _____ , пізнавальних _____, озброєння їх знаннями , вміннями та навичками, формування _____.

Конструктивний рівень

1. Виписати із праць Сухомлинського В.О. «Серце віддаю дітям», «Павлиська середня школа» 2-3 приклади форм організації морального виховання школярів

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

3. Розв'язати педагогічну задачу.

Вчитель історії у своїй роботі з учнями 5 класу використовував таку методику: на кожному уроці зачитував приклади із усної народної творчості (загадки, життєві історії, перекази та ін.). Наприклад, на одному із уроків використав таке завдання. «У давні часи в широких українських степах неподалік одне від одного були два села – Правдуни і Брехуни. Жителі Правдунів завжди говорили правду, а жителі Брехунів – завжди брехали. Якби комусь із вас вдалося на машині часу потрапити в одне із цих сіл і ви могли поставити лише одне запитання до першого зустрічного місцевого жителя, з метою дізнатися в котре село ви потрапили, яким би було ваше питання?». Діти думали, підбираючи найбільш правильне запитання.

Яку проблему намагається розв'язати вчитель?

_____
_____
_____
_____
_____

Причини виникнення такої проблеми?

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Проаналізуйте дії вчителя чи доцільно він використовує таку методику

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Творчий рівень

1.Розпишіть дії класного керівника під час організації і проведення виховного заходу в 8 класі диспут «**Виховай себе сам»** за **методикою КТС**.

Етапи підготовки і проведення	Зміст діяльності класного керівника
1. Попередня підготовка	_____ _____ _____ _____
2. _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____

3._____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
4._____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____
5._____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____
6. _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____

Тестові завдання

1. До способів формування пізнавального інтересу належать:
   а) цікавість матеріалу;
   б) покарання;
   в) педагогічне доручення;
   г) навчальне навантаження.
2. Які з перерахованих засобів не формують пізнавальний інтерес:
   а) проблемність викладання;
   б) емоційність викладання;
   в) негативна оцінка;
   г) навчальні дискусії.
3. Метою морального виховання є:

а) формування в особистості стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок і звичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі;

б) розвиток тільки моральних почуттів в учнів, а саме гуманізму, гідності, сумління, обов'язку, відповідальності, принциповості, доброти, поваги до людей, милосердя;

в) формування позитивного морального досвіду самих дітей,

г) формування світогляду, поглядів, переконань, що базуються на основі прийнятої в суспільстві моралі.

4. Моральні цінності – це: а) основні положення, якими керується людини у своєму житті; б) характеристики об'єктів і процесів, що мають найважливіше значення для людей; в) якості особистості, на які орієнтується людина.

5. Особистістю людина стає тільки тоді, коли: а) досягає вісімнадцятирічного віку; б) самостійно і свідомо керує своєю поведінкою; в) оволодіває певною професією, г) починає навчання у школі.

6. Які із наведених прислів'їв і приказок відображають важливість трудового виховання дітей:

а) голова без розуму, як ліхтар без свічки;

б) мораль чиста – краще всякого намиста;

в) дерево шанують, як добре родить, а людину – як добре робить;

г) де більше науки, там менше муки.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінар №5
Тема: Естетичне та трудове виховання школярів

Мета: сформувати у студентів поняття про естетичну культуру, принципи і джерела естетичного виховання; розкрити особливості методики діяльності класного керівника з естетичного виховання. Ознайомити студентів з провідними поняттями системи трудової підготовки і профорієнтації та шляхами їх реалізації в сучасних умовах; сформувати уміння планувати, організовувати трудові справи, виробничу працю учнів різних вікових груп.

Професійна спрямованість: використання отриманих знань і умінь для організації виховної роботи з естетичного та трудового виховання учнів.

Основні поняття: естетичний ідеал, смак, культура, методика естетичного виховання; трудове виховання, трудова освіта, економічне виховання, економічна освіта, профорієнтація.

План

1. Сутність, мета, завдання, принципи та джерела естетичного виховання.
2. Основні форми і методи естетичного виховання.
3. Мета, завдання, зміст, форми і методи трудового виховання. Профорієнтацйна робота класного керівника зі школярами.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: розповідь, проблемні ситуації, обговорення, проведення фрагменту виховного заходу (мікровикладання).

Рекомендована література:

1. Волкова Н.П. Педагогіка. – К., 2007.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.,1997.
3. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч.посібник. – К., 1997.
4. Кузьмінський А.І., Омельяненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання, 2007. – 447с.
5. Кузьмінський А.І., Омельяненко В.Л. Теорія і методика виховання: Навч.посіб. – К.: Знання, 2008. – 415с.
6. Пальчевський С.С. Педагогіка: Навч.посіб. – К.: Каравела, 2007.
7. Практикум з педагогіки / за ред. Дубасенюк О.А.. – К.,2005.
8. Робоча книга вихователя.- Тернопіль, 2001.

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.

Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести виховний захід для 5-11 класів із даних напрямків виховної роботи класного керівника (мікровикладання).

Завдання по вивченню першоджерел

- На основі конспекту праць В.О. Сухомлинського „Серце віддаю дітям”, „Павлиська середня школа” виділити основні положення щодо організації естетичного та трудового виховання.

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

- Національні традиції естетичного та трудового виховання школярів.
- Методики визначення професійної спрямованості старшокласників.

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Що є методологічною основою естетичного виховання школярів?
2. Розкрийте сутність основних принципів виховної роботи з естетичного виховання.
3. Назвіть і дайте характеристику основним видам праці.
4. Яких педагогічних умов необхідно дотримуватися класному керівнику у роботі з трудового виховання школярів?
5. Охарактеризуйте ефективні форми і методи профорієнтаційної роботи з школярами.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Естетична культура – це

_____
_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова. Профорієнтаційна робота класного керівника – це _____ діяльність педагога, що передбачає _____ учневі у _____.

Конструктивний рівень

1. **Заповніть таблицю.** Запропонуйте виховні заходи у різних класах, які розв'язують поставлені завдання.

Основні виховні завдання	**Виховні заходи у 5-7 класах**	**Виховні заходи у 8-9 класах**	**Виховні заходи у 10-11 класах**
1. Розширення знань учнів про кращі зразки вітчизняної культури (твори та діяльність письменників, композиторів, художників та ін.)	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____
2. Формування професійного самовизначення учнів	_____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____
3. Формування в учнів творчого самовираження через результати роботи улюбленої справи (хоббі).	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____ _____

Творчий рівень

1.Розпишіть дії класного керівника під час організації і проведення виховного заходу у 6 класі за **методикою КТС**: диспут «**Моя майбутня професія»**

Етапи підготовки і проведення	Зміст діяльності класного керівника
1. Попередня підготовка	
2. _____ _____	
3._____ _____	
4._____ _____	
5._____ _____	
6._____ _____	

Тестові завдання

1. До різних видів праці відносять: а) навчальна, суспільно-корисна; б) розумова, фізична, побутове самообслуговування; в) інтелектуальна, фізична, виробнича; г) навчальна, суспільно-корисна, виробнича, побутове самообслуговування.

2. Виберіть правильне, на вашу думку, визначення поняття «естетика»:

а) естетика – це наука про розвиток емоційної сфери людини;

б) естетика є наукою про особливості соціальної поведінки людини в житті, її ставлення до природи;

в) естетика - це наука, яка займається вивченням особливостей і закономірностей художньої творчості;

г) естетика – це наука про загальні закономірності художнього освоєння дійсності людиною, про суть і форми відображення дійсності й перетворення життя за законами краси, про роль мистецтва в розвитку.

3. У чому ви бачите значення фізики, математики, біології, хімії для естетичного виховання школярів? Виберіть правильну, на вашу думку, відповідь:

а) названі дисципліни не мають прямого відношення до естетичного виховання; вони сприяють лише розв'язання завдань розумового виховання, зокрема інтелектуального;

б) у процесі вивчення цих предметів можна широко використовувати зображувальні засоби, які відповідають вимогам естетики;

в) значення цих навчальних дисциплін в естетичному вихованні полягає в тому, що учні сприймають точність форм, природну симетрію, точність мислення;

г) провідне значення математики, хімії, біології, фізики в естетичному вихованні полягає в тому, що їх вивчення спрямоване на розвиток творчості у пізнавальній сфері, відкриття краси, гармонії у пізнанні природних явищ.

4. Виберіть із наведених положень ті, які відносяться до принципів трудового виховання.

А) різноманітність видів праці.

Б) єдність трудового виховання і загального розвитку.

В) посильність трудової діяльності з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців.

Г) творчий характер праці.

5. Система знань, умінь, навичок, потреб, інтересів, стилю мислення, які відповідають нормам господарювання і принципам моралі - це: а) праця, б)економічне виховання, в) профорієнтація, г) естетика.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінар №6.

Тема: Виховання дітей у сім'ї. Робота класного керівника з батьками учнів. Індивідуальна робота класного керівника з учнями та батьками

Мета: ознайомити студентів з особливостями сучасної української сім'ї, висвітлити наукові засади сімейного виховання, сформувати у студентів уміння взаємодіяти з сім'ями різних типів у виховній роботі, використовувати різні форми і методи роботи з батьками.

Професійна спрямованість: використання отриманих знань і умінь для організації виховної роботи з учнями та їх батьками.

Основні поняття: сімейне виховання, педагогічна культура батьків, індивідуальна робота класного керівника.

План

1. Сутність, завдання і зміст сімейного виховання.
2. Особливості виховання дітей у різних сім'ях.
3. Форми і методи спільної виховної діяльності класного керівника і сім'ї.
4. Індивідуальна робота класного керівника з батьками.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: розповідь, проблемні ситуації, обговорення, проведення батьківських зборів (мікровикладання).

Рекомендована література:

- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Иванов И.П. Энциклопедия коллективных творческих дел. – М., 1989.*
- *Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: Навч.посіб. / С. Г. Карпенчук. – К.: Вища шк., 1997. – 304 с.*
- *Кузьмінський А. І. Настільна книга класного керівника: [навч.-метод. посібн.] / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К.: Знання, 2012. – 262 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання: навч.посіб. / Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. – К.: Знання, 2008. – 415 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Індивідуальні завдання

- Огляд педагогічної преси.

Завдання для ведучого

- Провести тест, усне опитування.
- Провести батьківські збори для 5-9 класів (мікровикладання).

Завдання по вивченню першоджерел

- Законспектувати працю В.О. Сухомлинського „Батьківська педагогіка", А.С.Макаренка „Книга для батьків".

☺ Питання по темі для самостійного вивчення:

- Характеристика сімей різного типу і особливості роботи вчителя з такими сім'ями. .

Запитання для самоаналізу та самоперевірки

1. Чи залежить сімейне виховання від типу сім'ї? Обґрунтуйте.
2. З якими проблемами у вихованні дітей стикаються батьки у сучасних сім'ях?
3. Назвіть і охарактеризуйте основні типові помилки сімейного виховання.
4. Охарактеризуйте різні види роботи класного керівника з батьками.
5. Які педагогічні умови повинен враховувати вчитель при організації індивідуальної роботи з батьками?

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Сімейне виховання – це

_____
_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Індивідуальна робота класного керівника – це _____ взаємодія вихователя з вихованцем на основі вивчення й урахування _____, що спрямована на його _____ розвиток.

Конструктивний рівень

1. **Заповнити таблицю.** Придумайте і запишіть, якими можуть бути питання для обговорення на батьківських зборах для школярів різних класів.

Дата	Тематика та основні питання для обговорення на батьківських зборах у ***5 класі***	Тематика та основні питання для обговорення на батьківських зборах у ***9 класі***
Вересень		

2. **Розв'язати педагогічну задачу.**

В 5 класі з'явилася нова учениця Катерина Р. Жила вона з мамою та двома меншими братиками. Батько не жив із сім'єю. Мама мало турбувалася про дочку. Дівчинка часто запізнювалася на перший урок, приходила неохайна. З учнями дівчинка майже не спілкувалася, погано вчилася.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Яка проблема виникла?

_____
_____
_____

Причини виникнення такої проблеми?

Вкажіть основні форми і методи роботи класного керівника з мамою та батьком дівчинки. Обґрунтуйте свій вибір.

Творчий рівень

1.Складіть 5-7 порад окремо для матері і окремо для батька, яких варто дотримуватися у сімейному вихованні дітей.

Для матері

Для батька

2. Заповнити таблицю. Розпишіть дії класного керівника під час організації і проведення батьківських зборів у 5 класі на тему:

«Культура спілкування у сім'ї»

Етапи підготовки і проведення	Зміст діяльності класного керівника
1. Попередня підготовка	
Основний зміст зборів	
Підсумок батьківських зборів	

Тестові завдання

1. Типовими помилками сімейного виховання є :

а) контроль поведінки дитини;
б) спільність думок членів сім'ї щодо проблем виховання;
в) гіперопіка дитини;
г) постановка вимог до дитини.

2.До колективних форм роботи з батьками належать:

а) засідання батьківського комітету;
б) індивідуальні консультації;
в) відвідування учнів вдома;
г) класні батьківські збори.

3. Відмінні особливості окремої особи, групи чи організації, завдяки яким вони заслуговують на довіру і можуть завдяки цьому здійснювати вплив на погляди і поведінку інших людей у будь-якій галузі життя – це: а) пізнавальний інтерес, б) характер, в) авторитет, г) поведінка.

4. До основних функцій сім'ї відносять: а) економічна; б) інформаційна, в) виховна, г) репродуктивна, д) консультаційна.

5. Завдання батьківського комітету: а) допомагати вчителю в організації ремонтних робіт у класі; б) організація взаємодії з класним керівником та педагогічним колективом з метою сприяння у створенні сприятливих умов для проведення навчально-виховної роботи з учнями; в) сприяти єдності виховних впливів школи і сім'ї на вихованців, г) сприяти підвищенню авторитету вчителів та батьків учнів.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Семінар №7.
Тема: Школознавство. Методична робота в школі

Мета: ознайомити студентів з формами методичної роботи в школі, формувати уявлення про методичну роботу як один із шляхів підвищення кваліфікації вчителів, виховувати потребу займатися самовихованням, самоосвітою, підвищувати свій професійний рівень, формувати готовність активно включатися у методичну роботу школи; з'ясувати особливості педагогічного менеджменту, роль і значення особистості керівника в ефективності організації навчально-виховного процесу закладу.

Професійна спрямованість: використання майбутніми вчителями знань та умінь для організації професійної діяльності в умовах різних освітньо-виховних систем навчальних закладів, підвищення педагогічної майстерності.

Основні поняття: методична робота, методичний кабінет, педагогічна рада, методичне об'єднання учителів.

План

1. Поняття та сутність методичної роботи у школі. Функції методичної роботи.
2. Основні форми методичної роботи у школі.
3. Система і принципи управління освітою в Україні. Основи педагогічного менеджменту.
4. Особистісно-професійні риси керівника закладу освіти.

Обладнання: структурно-логічна схема заняття, опорні схеми, дидактичні матеріали.

Обрані методи: проблемна бесіда, ділова гра, обговорення.

Рекомендована література

- *Жерносек І.П. Організація методичної роботи в школі. – К., 1995.*
- *Волкова, Н. П. Педагогіка : посібник / Н. П. Волкова. – К. : Академія, 2002. – 575 с.*
- *Зайченко І. В. Педагогіка: навчальний посібник для студентів вищ. пед. навч. закладів, 2-е вид. – К., 2008. – 528 с.*
- *Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене. – К., 2001. – 608 с.*
- *Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К.: Каравелла, 2007. – 576 с.*
- *Практикум з педагогіки / за заг. ред.проф. О.А. Дубасенюк – 3-тє вид., доп. і перероб.. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка,2017. – 546 с.*

Питання для самоаналізу та самоперевірки

1. Назвати основні напрями та форми методичної роботи у школі.
2. Розкрити сутність продуктивного педагогічного досвіду.
3. Визначити основні шляхи втілення у навчально-виховних процес продуктивного педагогічного досвіду.
4. Охарактеризувати головні принципи управління і керівництва закладами освіти.
5. Розкрити роль директора загальноосвітнього закладу та його заступників в удосконаленні навчально-виховного процесу.
6. У чому полягають основні умови формування педагогічної культури керівника навчального закладу?
7. Які ви знаєте стилі керівництва? Дайте їм характеристику.
8. Дати характеристику професійної та особистісної компетентності керівника навчального закладу.

Виконайте наступні завдання.

Аналітичний рівень

1. Дати визначення. Атестація педагогічних працівників – це

_____
_____
_____

2. Вставити пропущені слова.

Передовий (продуктивний) педагогічний досвід - це _____ педагога, яка забезпечує _____ навчально-виховного процесу шляхом використання _____
_____
_____
_____

Конструктивний рівень

1. Заповніть таблицю. До кожної із форм методичної роботи назвати конкретні приклади.

Загальні форми методичної роботи	Конкретний приклад
_____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____
_____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____ _____
_____ _____ _____	_____ _____ _____ _____ _____

Творчий рівень

1. Підготуватися до участі у діловій грі «Аукціон педагогічних ідей».

Мета гри: оволодіти способами проведення ділових ігор, формувати уміння вивчати та аналізувати передовий педагогічний досвід, максимально пов'язувати виконання ролей з майбутньою спеціальністю.

Опис гри. Це колективна гра, в якій беруть участь усі студенти групи.

Учасники: *а) студент-ведучий;*
б) студенти-доповідачі;
в) студенти-експерти;
г) студенти-учні.

Інструкція для ведучого.

Ведучий проводить ділову гру: керує ходом гри, надає слово учасникам, підводить підсумки, робить висновки.

Ведучому необхідно:

- Вивчити рекомендовану літературу.
- Попередньо ознайомитися із виступами учасників ділової гри. Продумати проведення ділової гри, питання до учасників, підсумки і висновки.
- Скласти сценарій ділової гри.

Інструкція для «доповідачів»

3 підгрупи студентів (основні доповідачі) *по 3-4 учасника* – кожна підгрупа готує інформацію про педагогічні ідеї педагога-новатора і виступає *до 10 хв.*

Схема виступу:

1. коротка інформація про педагога,
2. основні педагогічні ідеї (сутність новаторства),
3. запропоновані форми і методи,
4. очікувані результати.

«Доповідачам» необхідно:

- Усвідомити мету ділової гри.
- Ознайомитися із досвідом педагога-новатора.
- Вибрати інформацію, яка буде доповідатися.
- Відповідно до завдання продумати організацію «учнів» для показу методів і форм навчальної діяльності за ідеєю педагога-новатора.
- Підготуватися до виступу.
- Продемонструвати під час виступу чіткий зв'язок теорії з практикою.
- Відповіді на питання експертів повинні бути обґрунтованими, переконливими, стислими.

Інструкція для «експертів»

1 підгрупа 10 учасників (вчителі-експерти) – готують питання до основних доповідачів.

«Експертам» необхідно:

- Вивчити рекомендовану літературу по темі ділової гри.
- Підібрати питання до доповідачів.
- Питання повинні бути чіткі, короткі, стислі, які не потребують розгорнутої відповіді.

Інструкція для «учнів»

1 підгрупа учасників (учні) – виконують під час гри вимоги основних доповідачів, імітують діяльність учнів середньої школи.

«Учням» необхідно:

1. Вивчити рекомендовану літературу по темі ділової гри.
2. Усвідомити мету гри, вміти перевтілюватися.
3. Чітко і відповідно до ролі виконувати завдання «доповідачів».

Тестові завдання

1. Методична робота у школі – це: а) збори вчителів-предметників; б) один із шляхів підвищення кваліфікації вчителів; в) складова частина самоосвіти учителів; г) керування педагогічною роботою учителів.

2. Методична рада школи створюється з: а) учнів старших класів, б) представників громадських організацій; в) педагогічних працівників; г) батьків учнів.

3. Вищим органом громадського самоврядування у школі є: а) батьківський комітет; б)рада школи; в)методична рада школа; г)педагогічна рада школи.

4. До колективних форм методичної роботи школи: а) конференції вчителів, б) шкільні і міжшкільні методичні об'єднання; в) наставництво; г) стажування.

5. До основних функцій методичної роботи в школі відносять:

а) організаційну;

б) діагностичну;

в) просвітницьку;

г) виховну;

д) оцінювальну.

Педагогічний словник

Нотатки по темі

Теми для самостійного опрацювання

Тема№1. Педагогічні основи виховної діяльності громадських організацій дітей, підлітків і дорослих

Опрацювати тему за наступними питаннями:

1. Завдання і принципи діяльності громадських організацій і об'єднань дітей, підлітків і дорослих України.

2. Спільне і специфічне у змісті і методиці виховної діяльності СПОУ і УСО "Пласт".

3. Методика педагогічної допомоги у співробітництві з об'єднаннями дітей, підлітків і дорослих.

4. Підготовка і проведення суспільно корисних справ у діяльності піонерів і пластунів.

Обрані методи: вивчення навчальної літератури, складання конспекту, відповіді на питання

Завдання з вивчення першоджерел

- Опрацювати Закон України "Про молодіжні та дитячі організації"

Питання для самоконтролю

1. Назвати організації, метою-закликом яких є: а) "Будь готовий сповнити свій обов'язок!";

б) "За Батьківщину, добро і справедливість!"

2. Порівняти структури органів самоврядування СПОУ І "Пласту".

3. Які головні напрями діяльності піонерів і пластунів? У чому їх спільність?

4. Чи є різниця у методиці здійснення педагогічної допомоги осередкам піонерів і пластунів?

Рекомендована література

- *Виховна робота: молодіжні організації //Освіта. - 1993. - 5 листопада.*
- *Закон України "Про молодіжні та дитячі організації" // Урядовий кур'єр. - 1999.- 12 січня.*
- *Иванов И.П. Педагогика коллективньїх творческих дел: пособие для учителя. - К., 1991.*
- *Конвенція про права дитини. Виховна робота в закладах освіти України. Випуск II.-К., ЗМн, 1998.*
- *Кузьмінський А. І. Настільна книга класного керівника: [навч.-метод. посібн.] / А. І. Кузьмінський, С. В. Омеляненко. – К.: Знання, 2012. – 262 с.*
- *Пионерия й скаутизм: от конфронтации к сотрудничеству / Сост. А.Гурин. -К.,1991.*
- *Практикум з педагогіки / За ред. О.А.Дубасенюк, А.В.Іванченка. -К,1996.- С.352-367.*
- *Програма діяльності Спілки піонерських організацій Житомирщини. • Житомир, 1992.*
- *Програма Спілки піонерських організацій України // Зірка. - 1991. - 23 січня.*
- *Сім кольорів веселки // Перерва. - 1992. - 11 листопада.*
- *Статут СПОУ // Зірка. - 1991. - 23 січня.*
- *Статут УСО "Пласт" // Цвіт України. - 1992.*

Нотатки по темі

Питання до екзамену

1. Становлення педагогіки як науки. Предмет, задачі і основні категорії педагогіки.
2. Система педагогічних наук, взаємозв'язок педагогіки з філософією, етнопедагогікою, психологією та іншими науками.
3. Методологія педагогіки. Організація науково-педагогічних досліджень.
4. Загальна характеристика методів науково-педагогічного дослідження.
5. Педагогічна професія та її високе призначення в суспільстві. Вимоги до вчителя.
6. Самоосвіта та самовиховання вчителя. Підвищення кваліфікації вчителів.
7. Розвиток і формування особистості. Рушійні сили та фактори розвитку особистості. Взаємообумовленість процесів виховання, навчання і розвитку.
8. Роль діяльності, активності і спілкування в розвитку і формуванні особистості.
9. Вікова періодизація в сучасній педагогіці. Психолого-педагогічна характеристика різних вікових груп.
10. Система освіти і виховання в Україні. Закон України „Про освіту".
11. Колектив, його ознаки і структура. Динаміка та етапи його розвитку. Проблема формування дитячого колективу у працях А.С.Макаренка та В.О.Сухомлинського.
12. Педагогічний процес як цілісний, системний процес формування особистості.
13. Сутність процесу виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили.
14. Проблема мети виховання у педагогіці. Концепція виховання дітей та молоді в національній системі освіти, її основні положення.
15. Виховання особистості: Особистісно зорієнтований підхід. Умови забезпечення різнобічного розвитку особистості. А.С.Макаренко та В.О. Сухомлинський про організацію виховного процесу.
16. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу та їх характеристика.
17. Поняття про методи, прийоми та засоби виховання. Класифікація методів виховання.
18. Характеристика методів формування свідомості особистості.
19. Характеристика методів організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості.
20. Характеристика методів стимулювання та корекції діяльності й поведінки особистості.
21. Характеристика методів контролю та самоконтролю у вихованні особистості.
22. Система виховної роботи класного керівника. Функції та основні напрями виховної діяльності.
23. Педагогічна діагностика в роботі класного керівника.
24. Принципи, джерела планування роботи класного керівника. Види планів. Вимоги до плану виховної роботи.
25. Основи індивідуальної роботи з школярами в навчально-виховному процесі.
26. Виховна система А.С.Макаренка.
27. Виховна система В.О.Сухомлинського.
28. Сутність світогляду особистості. Види світогляду. Шляхи і засоби формування наукового світогляду. Проблема формування молодіжної субкультури в сучасному суспільстві.

29. Основи морального виховання школярів. Проблеми виховання моральних цінностей школярів в працях В.О.Сухомлинського „Серце віддаю дітям", „Народження громадянина".

30. Розумове виховання школярів. Формування пізнавального інтересу учнів у навчальній та поза навчальній діяльності.

31.Основи екологічного виховання школярів. Методика роботи класного керівника з формування екологічної культури школярів.

32. Система фізичного виховання школярів. Методика роботи класного керівника з охорони та збереження здоров'я школярів.

33. Основи естетичного виховання школярів. Методика роботи класного керівника з формування естетичної культури школярів. Використання народних традицій в естетичному вихованні.

34. Основи патріотичного та громадянського виховання школярів. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

35. Основи економічного виховання школярів. Трудова підготовка та трудове виховання підростаючого покоління. Система профорієнтаційної роботи класного керівника в сучасні школі.

36. Виховання свідомої дисципліни, почуття обов'язку та відповідальності школярів. А.С.Макаренко про дисципліну і дисциплінованість. Формування свідомої дисципліни.

37. Організація індивідуальної роботи вчителя-вихователя з важковиховуваними дітьми.

38. Основи діяльності дитячих та громадських організацій в Україні.

39. Основи діяльності позашкільних освітньо-виховних закладів. Концепція позашкільної освіти та виховання.

40. Основи виховання несприятливості до вживання алкогольних та наркогенних речовин. Концепція освіти „Рівний – рівному" щодо здорового способу життя.

41. Основи родинного виховання. Проблема виховання дітей в сім'ї в працях А.С.Макаренка „Книга для батьків", В.О. Сухомлинського „Батьківська педагогіка", М.Г. Стельмаховича „Українська родинна педагогіка".

42. Зміст та форми взаємодії школи з батьками учнів. Методика роботи класного керівника з батьками.

43. Поняття про дидактику. Основні категорії дидактики. Зв'язок дидактики з методиками викладання окремих предметів.

44. Сутність, структура та основні функції процесу навчання.

45. Зміст освіти у національній школі. Основні види освіти. Закон України „Про загальну середню освіту".

46. Закономірності та принципи процесу навчання.

47. Методологічні основи процесу навчання. Рушійні сили процесу навчання.

48. Педагогічні вимоги до навчальних планів, програм, посібників. Концепція 12-річної загальноосвітньої школи.

49. Двосторонній характер процесу навчання. Учіння як процес засвоєння знань, умінь, навичок. Психологічні основи процесу учіння.

50. Поняття про форми навчання. Історія становлення форм організації навчання.

51.Характеристика форм організації навчання класно-урочної системи.

52. Класно-урочна система навчання: історія розвитку, ознаки, сучасні вимоги.

53. Проблема типології уроків. Структура уроків.

54. Підготовка вчителя до уроку. Тематичне та поурочне планування. Аналіз уроку.

55. Загальне поняття про методи, методичні прийоми та засоби навчання, їх класифікація. Оптимальний вибір методів і засобів навчання.
56. Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності школярів.
57. Характеристика методів стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності школярів.
58. Характеристика методів контролю та самоконтролю в навчанні.
59. Сучасні технології навчання: інтерактивні, особистісно орієнтовані, розвивальні.
60. Контроль результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Функції, зміст, види контролю.
61. Оцінювання успішності учнів та його значення в навчальному процесі. Критерії оцінювання знань, умінь, навичок учнів. Індивідуальний підхід до оцінювання успішності учнів.
62. Освітньо-виховна система загальноосвітнього закладу. Структура, етапи розвитку, особливості функціонування.
63. Основи управління загальноосвітнім закладом. Директор школи, його заступники та їх функції. Громадські органи шкільного самоврядування.
64. Методична робота школи. Вивчення, узагальнення, впровадження продуктивного педагогічного досвіду. Аналіз інноваційного досвіду вчителів України та Житомирщини.
65. Педагогіка співробітництва. Основні ідеї досвіду роботи педагогів-новаторів.
66. Сутність народної педагогіки та етнопедагогіки. Основні компоненти і зміст української народної педагогіки.
67. Основні засоби виховання особистості в українській народній педагогіці.
68. Українська родинна педагогіка. Історичний розвиток сім'ї в Україні
69. Народна педагогіка – основа сучасної педагогічної науки.
70. Становлення інклюзивної освіти в Україні.

Шкала оцінювання відповідей на екзамені

Оцінка в балах	**Оцінка за національною шкалою**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
		Оцінка	**Пояснення**
90-100	Відмінно	**A**	Повна, розгорнута відповідь без помилок і неточностей
82-89	Добре	**B**	повна, правильна відповідь з 1-2 неточностями
74-81		**C**	в цілому правильна відповідь з кількома помилками
64-73	Задовільно	**D**	неповна відповідь, але зі значною кількістю недоліків і помилок
60-63		**E**	відповідь задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	**FX**	з можливістю повторного складання
1-34		**F**	з обов'язковим повторним курсом

Література для самостійного опрацювання

І. Першоджерела (праці видатних педагогів).

Обов'язкові:

І семестр

- К.Д.Ушинський "Людина як предмет виховання"
- А.С.Макаренко "Педагогічна поема"
- В.О.Сухомлинський "Серце віддаю дітям", "Павлиська середня школа", "Сто порад вчителю"

ІІ семестр

- А.С. Макаренко "Методика організації виховного процесу", "Книга для батьків"
- В.О.Сухомлинський "Батьківська педагогіка", "Народження громадянина"

Додаткові:

- *Ушинський К.Д. «* Про користь педагогічної літератури»
- *Макаренко А.С.* «Лекції про виховання», «Прапори на баштах».
- *Сухомлинський В.О.* «Мудра влада колективу».

***ІІ. Державні документи*:**

І семестр

- Закон України "Про освіту" 2017р ;
- Положення про середній загальноосвітній навчальний заклад (2010 р.);
- Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року

ІІ семестр

- Концепція виховання дітей та молоді в Україні (1996 р.);
- Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді (2015 р);
- Основні орієнтири виховання учнів І-ХІ класів загальноосвітніх навчальних закладів (2011 р).

Зміст

Вступ 4
Розподіл годин за планом 5
Види діяльності студентів, що підлягають оцінюванню 6
Рекомендації до організації самостійної роботи 6
Критерії оцінювання різних видів діяльності студентів на занятті 10
Критерії оцінювання контрольної модульної роботи 12
Тематика семінарських занять 13
Модуль І. Загальні основи педагогіки
Семінар №1. Предмет, основні категорії педагогіки. Методологічні основи педагогічної науки 13
Семінар №2. Професія вчителя в сучасному суспільстві 19
Семінар № 3. Школяр, його розвиток та виховання 24
Теми для самостійного опрацювання 29
Модуль ІІ. Теорія навчання (Дидактика) 37
Семінар №1. Дидактика. Сутність процесу навчання 37
Семінар №2. Зміст освіти у сучасній школі 42
Семінар №3. Тема: Методи і засоби навчання 46
Семінар №4. Форми організації навчання. Урок як основна організаційна форма навчання 50
Теми для самостійного опрацювання 56
Модуль ІІІ Теорія Виховання. Школознавство 61
Семінар №1. Народна педагогіка – основа сучасної педагогічної науки 61
Семінар №2. Сутність процесу виховання. Загальні методи і засоби виховання 64
Семінар №3. Освітньо-виховна система загальноосвітнього навчального закладу. Діяльність класного керівника. Планування роботи класного керівника 69
Семінар №4. Основні напрями виховання школярів у діяльності класного керівника: розумове, моральне та фізичне виховання 75
Семінар №5. Тема: Естетичне та трудове виховання школярів 80
Семінар №6. Тема: Виховання дітей у сім'ї. Робота класного керівника з батьками учнів. Індивідуальна робота класного керівника з учнями та батьками 85
Семінар №7. Школознавство. Методична робота в школі 90
Теми для самостійного опрацювання 94
Питання до екзамену 96
Література для самостійного опрацювання 99

Навчально-методичне видання

Ковальчук Валентина Антонівна

Робочий зошит з педагогіки

Посібник-практикум

Житомир

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Комп'ютерний макет: Ковальчук В.А.